

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Milotai Nyilas István
(Milota, 1571 – Gyulafehérvár, 1623)

Itthoni és külhoni tanulmányok után több fontos helyen szolgál, míg nem 1618-tól az erdélyi fejedelem prédikátora nem lett. Jelentős mind oktatásügyi, mind pedig teológiai munkássága. Jelen Ágendáját kétszáz éven keresztül rendszeresen kiadták.

1999. szeptember

X. évf. 9. sz.

Tartalom

Tanulmány

Claus Westermann: Az Ószövetség teológiájának vázlata (Részlet).....431

Iskolakezdésre

Németh Lajos: A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme. Zsoltárok 111,10..... 434

Vasárnapi prédikációk

Csernák Béla: A keskeny út. Máté 7,13–21 436

Csiha Kálmán: Ha Jézus belép otthonodba. Máté 8,14–17 438

Illyés János: A test lámpása a szem. Máté 6,22–23 442

Nyáry Pál: Kegyelemből. 1Korinthus 15,10 444

Szűcs Endre: A szőlőskert és Gazdája. Lukács 20,9–16 447

A Genezáret partján

Augustinus: Mi csak a munkások vagyunk 451

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor: Az Úr Isten az én világosságom (27. zsoltár) 452

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági biblióra

Fazekas Zsolt: Lehetnek-e barátaim a szüleim? II. Filippi 6,1–4..... 454

Nőszövetségi biblióra

Vecsery János: A keresztyén család. János 2,1–12 455

Esketési prédikáció

Sípos Károly: Istennel együtt vándorolva. Zsoltárok 115,2 457

Temetési prédikáció

Ötvös József: Mi az igazság? János 18,37b,38a 458

Ifj. Hörömpő Gergely: Szórványvasárnapra (vers) 460

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

ISSN 0254-4458

Tanulmány

Claus Westermann

Az Ószövetség teológiájának vázlata

(Részlet)

Minthogy Krisztusnak az Ószövetséghez való viszonyát kívánjuk megismerni, az egész Ószövetségből kell kiindulnunk, a kánon három főrészből. Az előzők alapján már látjuk, hogy nem a gondolati, hanem a történelmi összefüggések a mérvadók; mind az Ó-, mind az Újszövetség a történetből: a megtörténtből nőtt ki. Ily módon átfogó fogalmi viszonymeghatározás (pl. úgy, hogy az Ószövetség a törvényről, az Újszövetség pedig az evangéliumról, vagy az Ószövetség a haragvó, az Újszövetség pedig a kegyelmes Istenről szól) immár lehetetlen. Bizonyos részletek fogalmi viszonymeghatározása – amely arra kérdez rá, hogy mit mond az Ó- és Újszövetség Isten Lelkéről, a bűnről és bocsánatról, a világról – megtartja szükséges jelentőségét, de alárendelt marad azzal a kérdéssel szemben, hogy mi is történt.

I. A történelmi könyvek és Krisztus

1. Három közös alapkijelentés

Az Ószövetség elején egy szabadítás történetét mondja el (az Exodust tekintjük a Pentateuchos magvának); az Újszövetség az elején, az evangéliumokban, hasonlóképpen egy szabadítási történetet mond el. Hogy Isten Izrael Szabadítója, az alapkijelentés marad az egész Ószövetségben, mégpedig az egyén Istennel való viszonyának vonatkozásában is, amint erről a zsoltárok tanúskodnak. Az Újszövetség minden részében Krisztust Szabadítónak hirdeti, „és nincs senkiben másban idvesség (= megmenekedés, szabadulás)” – hangzik az első apostolok prédikációjában (ApCsel 4,12). Ő a szabadító (= megmentő) Isten, aki Krisztus elbocsátásában, hozzánk elküldésében cselekedett. Ez tehát mind az Ó-, mind az Újszövetség közös, alapvető kijelentése Istenről. A szabadító Istenről szóló alapkijelentés összeköti az Ószövetséget az Újszövetséggel, még akkor is, ha szabadításon ott és itt nem egészen ugyanazt kell érteni.

Ehhez járul egy másik kijelentés, amely szintén közös az Ó- és Újszövetségben: Isten népének Szabadítója egyben az ember és a világ Teremtője. Ezáltal Isten népének története beágyazódik az emberiség és a világ történetébe, a világ teremtésétől annak végéig. Amit az Ószövetség Istenről mond, nem fejeződik be azzal, amivel az Ószövetség könyvei végződnek, s az, amit az Újszövetség Istenről mond, nem csak Jézus születésével kezdődik. A Teremtő munkássága ugyanaz marad az Ó- és Újszövetségben. Az, amit Istennek a világhoz és az emberiséghez való viszonyáról a Gen 1–11 elmond, érvényben marad Krisztus után is; Krisztus ennek ismeretét föltételezi, és innen indul ki, amikor a Teremtőről és a Teremtő munkásságáról beszél. Éppen ezért nem kellett a szentíróknak az Újszövetségben mindenről részletesen beszélniök, elegendő volt néhány hivatkozás és jelzés. Istennek népével való története sem választható el az emberiség és a világ történetétől – az Ószövetségben éppúgy nem, mint az Újszövetségben.

Ebből adódik a harmadik közös kijelentés: Minthogy Isten népének Szabadítója s az emberiség és a világ Teremtője, Ura marad az emberiségnek és a világnak, míg csak azok fennállnak. Ezért beszél az Ó- és Újszövetség apokaliptikus szövegeiben az emberiség végéről és a világ végéről mint annak az Istennek a munkásságáról, aki a világot és az embert életre hívta. Isten munkássága, amely univerzális távlatokban indult el, univerzálisan is fejeződik be; Istenről szólni ezt jelenti: az egészeztől beszélni.

2. Az Ó- és Újszövetség ellentéte

Ha azonban az Isten szabadító tetteiből sarjadó történeteket hasonlítjuk össze az Ó- és Újszövetségben, akkor rögtön erős ellentét szökik szemünkbe, amely a szabadító tett különbözőségére vezethető vissza. Az Ószövetségben Isten szabadító tette egy nép történetét vezet be, amely a honfoglalástól az összeomlásig politikai és katonai hatalomra épült nép volt, egy a többi nép között. Az Újszövetségben Istennek Krisztusban való szabadító tette egy vallási-kultuszi gyülekezetet alapít, mégpedig minden politikai hatalomtól menteset, amelynek tagjai sok nép képviselőiből tevődnek össze – hasonlóan a Római Birodalom egyéb kultikus közösségeihez. E téren kétségtelen az ellentét az Ó- és Újszövetség között, amit föltétlenül el kell ismernünk.

Isten szabadító tetteinek különbözőségét, amely a történetet az Ó- és Újszövetségben bevezeti, különbözőképpen lehet magyarázni. Ha a történetből kiszakítva azt vizsgáljuk, hogy mit ért az Ó- és Újszövetség az üdv („Heil”) fogalmán, akkor az eltérés szembe-szökő: az Újszövetségben az üdv a bűnből való megszabadulás Krisztus által, az Ószövetségben pedig a politikai felszabadulás, országbírás, biztonság, élelem az Ígéret Földjén. Így aztán könnyen alakulnak ki efféle fogalmak, mint: az Ószövetségben az üdv földi javakból áll, az Újszövetségben pedig lelki javakból. Ám az effajta általánosításoknál úgy érezzük, hogy a tényeket túlságosan leegyszerűsítik.

Ha verbálisan értelmezzük az ellentétet, először is azt kell kérdeznünk, mi történt itt és ott; a közös dolgokból kell kiindulnunk. Mind az Ó-, mind az Újszövetség elején Istennek népét megszabadító tette áll. Az ebből sarjadó történet különbözőségét minde- nekelőtt az egymástól eltérő szituációk indokolják. Az összehasonlítást azonban csak akkor végezhetjük el, ha számításba vesszük, hogy csak az Ószövetség történeti műveiben van megírva Isten népének egész története, míg az Újszövetségben e történetnek csak lelegejét rögzítették. Hatékonyan csak úgy lehetne a kettőt szembeállítani, ha az Apostolok Cselekedeteihez hozzávennénk az egyháztörténetet.

Az Újszövetségben Isten népének története csak legkorábbi stádiumában, mint „vándorló Isten népe” tárul elénk, és ez megfelel Isten régi népének a pusztán át való vándorlásának: itt tehát világosan kirajzolódnak a megegyezések. A kezdetben Isten régi és új népe felé elhangzó üzenet a szabadításról egy embercsoportot hív ki és indít útnak (mint vándorló Isten népét), s az el-/ki-/hívottaknak létformája ezután az őket hívónak a követése. A vándorló csoport, amely Egyiptomban a szabadítást megtapasztalta, és amelyet az Úr a pusztán át vezetett, megfelel a Jézus által elhívott, vándorló, vele tartó és őt követő tanítványok csoportjának. A lényeges eltérés ellenére is találunk megegyező vonásokat: itt is, ott is attól függ az úton levők, a „követők” léte, aki vezeti őket. A követők itt is, ott is csodákat, szabadítást, gondviselést és megőriztetést tapasztalnak meg. Mindkét helyen identikus fogalom az engedelmesség és a követés, csak egy Isten szerinti út járható, vagy az elmenetel (elfordulás, elpártolás) bűne választható (Jn 6,61 s köv.). A pusztai vándorlás áthagyományozásának az Ószövetségben az volt az értelme, hogy kaput nyitott egy újabb, a letelepült életformából való el-/ki-/híváshoz, ami azután a fogsággal be is következett. A keresztyénség történetében is voltak olyan különlegesen jelentős időpontok, amelyekben újból hangzott a követésre való hívás, mégpedig úgy, hogy az az egész életet involválta.

Ami az Ószövetség történeti könyveiben a letelepülés utáni korról szól, arra az Újszövetség könyveiben megfelelőt nem találunk, bár az Újszövetség késői iratai már jelzik az események egyikét-másikat, a végbemenetelt az egyháztörténetben kell keresnünk. Ezért nincs közvetlen korrespondencia az Ószövetség történeti könyvei és az Újszövetség között. Csak az egyháztörténetben következik be az, amiről az Ószövetség könyvei szólnak: hogy Isten népe, azaz az egyház, sokrétű és változó kapcsolatba lép a különböző életszférákkal, közösségi formákkal (állam, gazdasági formációk, kultúra,

nevelés, művészet stb.). A keresztyén egyház időnként úgy összeforrt az államhatalommal, mint tette azt Izrael királysága idején, máskor pedig éppen úgy vívott szabadságharcot a keresztyenség Istene nevében, ahogy története hajnalán Izrael harcolt Jahve nevében az Ígéret Földje birtoklásáért.

Az Ószövetség történeti könyvei – ha Krisztusra nézve vizsgáljuk őket – azért jelentősek számunkra, mert megmutatják Isten népe útját a történelmi folyamat több területéhez viszonyítva. S bár a többi szférához való viszony az Újszövetségben jószerével elő sem fordul, az egyház útja enélkül el sem képzelhető. Ezek után nyilvánvaló, hogy az Ószövetség történeti könyveinek különlegessége abban mutatkozik meg, hogy a bennük leírt út – Isten népének útja a történelmen át – végigvezet az emberiség történetének minden lényeges formáján: családon, törzsön (vagy törzsi szövetségeken), állami szervezettségben élő népen és egy birodalom tartományában élő kultuszi gyülekezeten. Minden formáció feltűnik az egyház útján is, csakúgy, mint a gazdasági és kulturális megmozdulások és változások, amelyek erre az útra hatást gyakorolnak. Ha ezt a tényt tekintetbe vesszük, akkor egyoldalúnak (elfogultnak) kell minősítenünk a keresztyén teológiának az egész középkoron át az újkorig tartó eljárását, azt, hogy az egyház és az állam viszonya kialakításának (de legalábbis megtételének) tekintetében az Újszövetség néhány kiragadott textusát (pl. Róm 13-at) vette alapul, míg Isten népének előtörténetét, az Ószövetségben megírt államhoz való viszonyát szem elől tévesztette.

3. Isten áldó munkássága az Újszövetségben

Teológiailag az Ószövetségben az jellemzi a letelepült életformára és később az állami szervezettségre való áttérést, hogy Isten szabadító tetteihez áldó munkássága is járul. Minthogy az Újszövetségben ez az átmenet csak per tangens szerepel, Isten Krisztusban való áldásos munkásságának nem tulajdonítottak jelentőséget: azonosnak tartották a „krisztológiát” a „szoteriológiával”. Pedig az evangéliumokban Istennek Krisztusban való áldása ugyancsak otthon van. Ez abban fejeződik ki, hogy Jézus munkássága nemcsak tanítványaira terjed ki, hanem amerre csak jár, a városok és falvak embereire is. Általában nem veszik kellőképpen figyelembe, hogy Jézus csak néhány embert hívott el követésére, a többit azonban – akiért munkálkodott, akivel beszélt, akit meggyógyított – hazaküldte, hogy folytassa addigi életét. Az evangéliumok úgy beszélnek Jézusról, mint aki a vele találkozókat a maguk természetes életében segítette, egzisztenciájukban előmozdította – aki közöttük mint gyógyító, életet megőrző és tanácsot adó forgolódott. Jézus tetteinek és igéinek nagy része áldásos munkásságához tartozik. Különösen kitűnik ez az azokból a példázatokból, amelyek Isten eljövendő királyi uralmáról a növekedés és érlelődés hasonlatával, a növényvilág képeiben beszélnek. Jézus igehirdetésében tudatosan kapcsolja az eseményszerűt az állandóhoz; Isten királyi uralma nemcsak esemény formájában jön el, mint a szabadítás és a megtérés, hanem a növekedés, fejlődés lassú, csöndes folyamata által is. Ugyanez mutatkozik meg akkor, amikor Jézus kettős megbízatással küldi ki tanítványait (Mt 10): „hirdessétek... gyógyítsatok” S megint csak ez világlik ki – más módon – a János írása szerinti evangéliumban foglalt búcsúbeszédéből (Jn 13–17), amelyeket az állandó, a maradandó határoz meg.

Amit az Újszövetség csak jelez, az az egyháztörténetben egészen, szem elől téveszthetetlenül kifejezésre jut: az áttérés a letelepült életre. Az egyház nem maradhatott miszsió: állandó intézménnyé kellett válnia. Ez mindenekelőtt az istentiszteleten látszódik, amely az egyház letelepedett voltához alkalmazkodott; a letelepült istentisztelet formáit öltve föl, meghatározóvá vált a szent hely, szent idő, a Szentséges közvetítője, a természeti év ritmusához alkalmazkodó ünnep. Vagyis megismétlődik mindaz, ami Izrael istentisztelete történetében is végbement.

Iskolakezdsre

Németh Lajos

A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme

Alapige: Zsoltárok 111,10

Ismét beköszöntött hozzánk a szeptember hava. Rövidesen eljön a nap, amikor megint megnyílnak az iskolák kapui gyermekeink előtt s megkezdődik a csendes, egyszerűnek és könnyűnek látszó munka, amelyik mégis a legnagyobb fontosságú munka ezen a világon, mert embereket formál, lelkeket gazdagít, jellemeket alakít. Sokan talán a véletlennek tulajdonítják, én az isteni gondviselés munkáját és bölcs rendelkezését látom abban, hogy az iskolai esztendő küszöbének átlépése egybeesik a vetési munkák megkezdésével. Mert az iskola is magvetés színhelye. Érdekes dolog összehasonlítani az elvetett búzaszemet a kenyérral. Ha nem tudnánk tapasztalatból, hogy abból az elvetett magból valamikor kenyér lesz, sohasem hinnénk el. Ugyanezt mondhatjuk az iskolára is. Ha nem tudnánk tapasztalatból, hogy az a sok furcsa, különös munka, amelynek árán megszerezzük az ábécének, a számvetésnek s egyéb tudományoknak az ismeretét, mindmind hozzátartozik az élethez, a boldoguláshoz szinte úgy, mint a kenyér, talán nem is hinnénk el. Igen, az iskola is magvetés színhelye. Abban is megegyezik a szántófölddel, hogy az aratásra itt is várni kell. Türelmet, odaadást, fáradozást, szorgalmas munkát igényel tanítóktól és gyermekektől, s az aratás később következik be mégis. Még azt sem mondhatjuk, hogy egy esztendő múlva, mert teljes mértékben csak akkor tárul fel előttünk annak a hatesztendei csendes iskolai munkálkodásnak az eredménye, amikor már az élet is sokra tanított bennünket, amikor már szűknek bizonyulnak számunkra az iskola padjai s úgy tekintünk vissza reájuk, mint hirtelen elszállt, boldog gyermekségünk ismerőseire. Ezért mondjuk azt, hogy a gyermekkor a jövődő záloga, ígérete. Nem csak a saját jövődőnké. Ó, ha csak az volna, talán nem is emlegetnénk meg minden esztendőben, de gyermekeinkben meg kell látnunk családjunk, gyülekezeteink, anyaszentegyházunk, nemzetünk jövődőjének zálogát is, mert olyan lesz a mi családjunk, gyülekezeteink, egyházunk és nemzetünk jövődje 20–30 vagy 50 esztendő múlva, ilyenekké a most iskolába járó gyermekeink fogják tenni.

Ezért kell a gyermekről beszélni újra meg újra, minden esztendőben, amikor az iskolák megnyílása gyermekeink felé fordítja figyelmünket. Ezért kell beszélni róluk, és kell beszélni nekik azért is, mert a gyermekkor, mint általában az élet, gyorsan tovatűnik. Azt mondtam előbb, hogy az iskolai munka minden látszat ellenére is a legnagyobb fontosságú, mert embereket formál és jellemet alakít. Ki ne tudná közülünk, hogy a fát csak addig lehet hajlítani, amíg fiatal, s ha később próbáljuk, könnyen eltörik? Melyik szülő vagy nevelő nem tapasztalta még, hogy a reábízott gyermekekre csak addig tudott hatással és jó példaadással lenni, amíg annak a gyermeknek lelke olyan volt, mint a hajlítható viasz?

Jellemformáló és lelket is gazdagító tevő akkor lesz az iskola, ha bölcsességre tanít. Más szavakkal, ha nemcsak tanít, hanem nevel is. Sohasem vontam kétségbe annak a sok különféle ismeretnek az értékét, amelyeket az iskolákban tanítanak, sőt valahányszor találkoztam egy-egy iskolába nem járt vagy az iskolába járás mellett is írástudatlannak maradt emberrel, mindig a szájalom fogott el vele szemben. Úgy éreztem magam, mint ha egy vak ember mellett állnék, vagy olyasvalaki mellett, akinek hiányzik az egyik keze, olyasvalaki mellett, aki lépten-nyomon elakad az élet országútján, akinek, hogy továbbhaladhasson, hogy be ne csapják az emberek, mindig szüksége van valakire, aki ír-

ni, olvasni, számolni tudjon helyette. Mégis, mindezek mellett is azt kell mondanom, hogy nem ez a legfontosabb, vagy ez még nem minden. Szükségünk van erre is mindnyájunknak, de sokkal többre van szükségünk mindnyájunknak, arra, amiről alapigénk beszél: bölcsességre. Mert *sohasem az a fontos, hogy mink van, hanem az, hogy mire és hogyan használjuk azt, amink van.* Volt idő – és ma nem így van-e? –, hogy a tudomány, az ismeret szembefordult az emberrel és ellenségévé lett, mert rosszra használta az ember az ő tudományát. Nincsen az örökkévaló Istennek olyan ajándéka a mi életünkben, amelyik átokká ne válhatna számunkra és ellenségünk ne lehetne! Minden attól függ, hogy mire és hogyan használjuk fel Isten ajándékait. Javaink, értékeink, Istentől kapott talentumaink, anyagi és szellemi kincseink, tudományunk, ismereteink felhasználására a bölcsesség tanít meg bennünket. Így iskolai esztendő küszöbén nem lehet szentebb, drágább imádságunk, nekünk, tanítóknak és gyermekeknek, mint hogyha a 90. zsoltár írójával elmondjuk mi is: „taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jusjunk”, taníts meg bennünket, Istentünk, arra, hogy amit tanulunk és elsajátítunk, tebened való hittel és a te akaratod szerint használhassuk fel.

Így érkezünk meg alapigénk értelmének második pontjához, amelyik azt mondja, hogy a bölcsesség kezdete az Úrnak félelme. Más szóval: *hiábavaló minden munka, ha hitre nem nevel. Senki sem lehet bölcs, akinek nincs hite!* A 70–80 esztendeig tartó életet csak az tudja bölcsen beosztani, leélni, aki hittel tudja elvenni Isten kezéből ennek a 70–80 esztendőnek minden nyomorúságát. Az élet javait, az iskolai esztendők áldásait csak az tudja bölcsen felhasználni, aki megtanulta azt is, hogy az étellel együtt mindent Istentől kapott. A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme. Jelent valami mást is ez az Ige. Nem azt, hogy rettegni kell az Istentől, mint ahogy az Ótestamentum népe sokszor rettegve gondolt rá, akit bosszúállónak, haragvónak ismert, hanem azt jelenti, hogy akkor kezdünk bölcsnek lenni, amikor rájövünk arra az igazságra, hogy *van valaki, akitől függenünk kell, akinek felelősséggel tartozunk, mint a gyermek az anyjának, mint az iskolás a tanítójának.* Megfigyelhetitek, hogy ott mindenütt baj van, ahol nincs függés. Felborult a családi élet ott, ahol nem függ a gyermek a szülőtől s a család minden tagja a családfőtől. Vége szakad a rendnek és munkának abban az iskolában, ahol nem függenek a gyermekek tanítójuktól. Feje tetejére áll az a világ, az a társadalom, ahol nem félnek és nem függenek az emberek Istentől!

A beteg gyógyításának legismertebb, legközönségesebb módja: kipuhatolni a betegség okát. Vesztébe rohanó világunk beteg. Nem a föld, nem a természet, nem az ég, beteg az emberi lélek. Hiányzik belőle az istenfélelem, hiányzik ez a minden jóban előbbre vivő, minden rosszban meggátoló erő, ezért annyi benne a szenvedés, a bánat, a tülekedés, az igazságtalanság, a sok kenyértelenség, a harag, az irigység, a bosszúállás, ezért van annyi paráznaság, annyi gyilkosság, ezért fenyeget bennünket napról napra, mint egy zárkájából kiszabadult őrült, a háború réme! Ezért van minden gonoszság, minden szenny, minden rossz; még csak a kezdetén sem jár az ember a bölcsességnek: nincsen istenfélelem!

Kedves Gyermekek! Néhány nap múlva megnyílik előttetek az iskola ajtaja. Bevo-nultok, hogy sok szépet, okosat, életrevalót tanuljatok. Hallottátok, hogy attól függ a ti jövőtök s boldogságotok, hogy mit tanultok s mire használjátok fel azt, amit tanultok. Sőt nemcsak a ti jövőtök függ ettől, szüleitek, testvéreitek, egyházunk és népünk jövő-dője is. Használjátok fel a napokat. A ti korotokban még játszva megy a tanulás. Rajta-tok is áll, hogy mennyit gyűjtötök Istennek az iskolán keresztül nyújtott áldásaiból. És mindenekfelett tanuljatok engedelmességet, istenfélelmet, bölcsességet. Minden erőtök-ből azon igyekezzetek, hogy általatok is elhordozhatóbb és boldogabb legyen a magyar élet, szebb és jobb a boldogtalan és Istentől elfordult világ!

Vasárnapi prédikációk

Csernák Béla

Bihar

A keskeny út

Alapige: Máté 7,13–21

Bibliaviasítás: Ézsaiás 63,15–19

Amikor a napi robot, lélekörlió futkosás után elcsendesedve megnyílik a lélek Isten előtt s csendben Szentírásunk fölé hajlunk, pihenni szeretnénk. Valóban olyan a lelkünk, mint a száguldó madár, mely ide-oda röptében váratlanul elrejtőzik a hívogató lombkoronában. Isten gondunkat viseli, s ebből a gondviselésből szeretne meríteni lelkünk, midőn elcsendesedünk. Ahogy lecsillapodnánk, megszólít az Úr: menjetek! Nem enged nyugtot, nem fogadja el belső ernyedtségünket. Akármerre nézelődünk, mindenütt azt látjuk, hogy a hit folyamatosan nyugtalanító kincs volt. Péter apostol beugrott a Genezáret hullámaiba, mert nem volt türelme kivárni, míg kievezve odaérkeznek Jézushoz; Pascal felöltöje bélésébe varrva hordozta az öt perzselő gondolatot tartalmazó papírra írt sorokat: tűz, tűz, tűz. Jézus nem kényelmeskedésre választotta apostolait. Hozzájuk intézett utolsó szava is hasonló: elmenvén... Amilyen mértékben hozzátartozik hitünkhöz az együttlétben megvalósuló elcsendesedés, ugyanolyan mértékben hozzátartozik az elmenetel, az ismeretleneket rejtő út mindenkori vállalása.

Am Jézus nem kalandor. Nem kétes értékű vállalkozások felé ösztönöz, nem vaktában bocsátja övéit maga számára sem világos utak megjárására. Jézus tisztában volt saját küldetésével, s félreérthetetlenül feltárta azt is, mire küldi övéit. Természetes egyszerűséggel élte és közérthetően megfogalmazta: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall? (16,26) Tanítványai, követői mind a mai napig ennek tudatában vállalják halandó életük minden útját-ösvényét, hiszen a küldő Úr tegnap és ma és mindörökké, mindenki számára ugyanaz.

Két útról beszél az Úr. Két létező, meglevő útról. Mindkettő adott. Az egyik első pillantásra kényelmes és kellemes, nem fárasztó. Nem igényes, a maga akaratlanságában és arctalanságában könnyedén elvegyül az egyén s ölti fel az énjétől megfosztott tömeg között eszközzé süllyesztett szerepét. A kezdetet jelentő tágas kapu csábit: itt nincs akadály, nincs erőpróba. A másik út lényegesen szerényebb. Kapuja szűk s a mögötte húzó-dó út is keskeny. Kényelmet nem ígér, látványossággal nem biztat. Ha a széles út a látványosságot keresők útja, akkor ez a látás útja: itt Isten tekintete a vesékbe néz, s mielőtt az ima szavai megfogalmazódtak volna, ő már akkor is tudja, mi nyomasztja az ösvény vándorának lelkét. Mindkét út adott, de azt mondja Urunk, hogy a keskeny utat meg kell találni.

Találni pedig csak az fog, aki keres. Maga a keresés sem veszélytelen. Akit kínozyötör a belső, lelki éhség, keresni kezd. A keresők egész soráról olvashatunk: keresett Zákéus és Nikodémus, találni s kapni akart Simon mágus és a maga tökéletessége felől meggyőződött gazdag ifjú. Érezzük, hogy a keresésnek törvénye van. Ha csak a találás mennyiségi elérése hajt, elkerülhetetlen, hogy át ne csússzunk a széles útra. Magunk kényére-kedvére, óhajára s vágyára fogunk kopogtatni s zörgetni vélt bálványok kapuján, megfélekedve arról, hogy mi ne csináljunk magunknak igényeink szerinti vallást. Hemzsegnek a hitek és álpróféták. Keserűen sokan vannak, akik bizonytalanságukban ajtót s szívet nyitnak mindenféle kopogtató hamis profétáknak. Jézus szavaira mit sem adva (ne járjatok házról házra... Lk 10,7), meggondolatlanul tárják fel a tágasabb kapukat. Hogy tehát mi is a feltétele annak, hogy igazán találjunk – azt ne magunk akarjuk meghatároz-

ni. Hallgassuk meg a rátalálás törvényét: Jézus Krisztus „megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig” (Fil 2,8).

A mi hitünk szerint tehát a rátalálás feltétele az engedelmesség. Engedelmesség és ráhagyatkozás arra, aki hozzánk mindenkiben hasonlónak lett. Az ő fiúi engedelmességét a mennyei Atya megkoronázta, hogy mindannyiunk számára ő legyen az út és igazság és élet. Erre az engedelmességre építette fel az ő anyaszentegyházát, amelyről megjelentette, hogy azon még a pokol kapui sem tudnak diadalmaskodni. Ebben az anyaszentegyházban kereszteltek meg téged, s itt olvasod most Üdvözítőnk szavát. A mi keresésünknek helyes útja tehát abban az engedelmességben van, hogy nem én választok és válogatok magamnak utat és útítársakat, hanem elfogadom azt, aki elhívott engem és megszólított megkereszteltetésemkor. Óva intett attól, nehogy abba a hibába essünk, hogy ilyen kicsinyes fogalmakban gondolkozunk, mintha lehetőségünk lenne azt kijelenteni, hogy itt vagy ott találnád meg üdvödöt.

Elgondolkodtató, hogy Jézus Urunk így szól: kevesen vannak, akik megtalálják azt. Keveset hívott el apostolokként, hallgatóinak is csak sőről és gyertyáról beszélt. A hit nem látványos kincs. És nem kirakati tárgy. Dísztelenül egyszerű. Áttetsző igazságával feszesen szűk út, mely csak akkor kezd igazán feltárulkozni, amikor a vándor elindul rajta s az első tétova lépések után megízleli igazi és sajátos tartalmát. S mert ez a kapu ennyire egyszerű és szoros, ezért nyílik rá annyi lehetőség, hogy mindenféle hamisság elragadjon onnan.

Ha bepillantánánk nagy könyvtárainkba, az irodalom mellett két nagy csoportját tudnánk elkülöníteni a könyveknek: a teológiai és a filozófiai. De milyen békésen és közérthetően fűzi e kettőt össze az Úr Jézus rövid tanításában (16–20. versek). Az Úr Jézus nem csupán tanított, mint kora sok bölcselője, hanem szerényen és fáradhatatlanul példát is mutatott, „dolgozott”. Vagyis bemutatta, hogy szavai mögött a fedezet nem más, mint a cselekvéssel való azonosság. Szokásokat, hagyományokat, konvenciókat nem durván, nem formabontásból – hanem szavai hitelesítéseként, a Lélek melegével helyükre tette s bemutatta: a beteg képes a gyógyulásra, a bűnös a megtérésre, a vagyonomádó szeretetét átminősítheti s –értékelheti, a követ szorongató ember átalakulhat ruháját megszagató emberré. De mindez csak azért, mert Jézusnak még barlangja sem volt, fi- és nőtestvéreit az Atya akaratáért hátrahagyta, önnön életét nem menekítette, hanem alázatosan letette a golgotai „oltárra”. Jézus nem csinált tant és tanrendszert abból, hogy hogyan is kell megvalósítani az elsőség, a gazdagság, a megbékélés mindennapi fogalmát. Belőle sugárzik, hogy ő ezt élte. Az utókor pedig ebből szabályokat, rendszereket, utakat alkotott s teljesen kiesett emlékezetünkéből, hogy milyen hétköznapian, közérthetően áll itt előttünk mindez. Hiszen mennyire természetes, hogy ahol fa van, ott termés, gyümölcs is van. Ugyanilyen természetes, hogy amilyen magától értetődő az, hogy élsz, dolgozol, jössz-mész, ugyanolyan természetes és magától értetődő kellene hogy legyen, hogy tovasikló hétköznapok emlékezet nélküli egymásutániságában a gyümölcsök, vagyis szavaid, tetteid, gesztusaid, tekinteted szüntelenül jelzik, milyen is a fa. Ide nem kellene a nagy ideológiák, ide nem illenek a matematikai szabályok. Ez egyszerű és mindenkor érvényes megfogalmazás; „Nem teremhet jó fa rossz gyümölcsöt – romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt.” Ézsaiás próféta könyvében azt olvassuk, hogy az elkorcsosodott tőből Isten új hajtást fakaszt – az emberi nemzetbe Isten beoltotta azt a hajtást, melyből üdv fakad, melyből aki táplálkozik, soha meg nem éhezik és soha meg nem szomjúhozik. És itt újra ismételni kell: ezt nem te vagy én találtam ki. Ez az az út, amelyet Jézus adott, és amelyhez igazodnunk kell, amelynek engedelmeskednünk kell. Mert éppen az engedelmesség a reátalálás.

Amikor tehát csendre és nyugalomra vágysz, ne csodálkozz Jézus küldő szaván: menj! Felhív, hogy még szorosabban és még teljesebben mérd magad, napi léted gyü-

mölcseit ahhoz a keskeny úthoz, melyről könnyen le lehet térti, melyet szem elől lehet téveszteni.

Fáradt ajkokról gyakran száll a sóhaj: Uram, Uram! Tartalmatlanná lett a fohász, pedig költőnk még így vallott: „nevednek számban jó ize van” (Ady). Létjogosult-e a sópánkodó keresztyén? Aki csak erőtlenségét, tájékozatlanságát, kiúttalanságát csomagolja a pusztá fohászzkodásba, az nemcsak találni nem fog, de nem is látja a már elkészített és ránk váró keskeny utat.

Nincs ebben semmi lekezelő. Jézus nem a fohászzkodó embert utasítja el, s nem az imádkozást akarja kisebbíteni. Hozzáköti ezt a cselekvéshez. Az imádság erőgyűjtés. Munkálkodás, fáradozás, az előbbiek szerint: gyümölcstermés.

Téged, aki megpihenni vágytál, útra hív most Jézus. Aki imádkozol és fohászzkodsz, cselekvésre buzdít. Az Ige tükrében megláthatod a magad természet szerinti ábrázatát, s megláthatod Jézus áldozatának igaz gyümölcset: számodra ösvényt készített, és Szentlelkével téged termékeny fájává formál. Érzed, hogy csendkereső lelkedben hogyan visszhangzik a felhívása: Cselekedd az Atya akaratát! Amikor leginkább vagy fogékony az elcsendesedésre és megnyugvásra, akkor ébreszti lelkedben ezt a nyugtalan, rügyező bimbót, a hitet. Mert a hit nem hagy nyugtot, nem enged tétlenséget, s nem nyugszik meg merő sóhajtozásokban. Az örök Alfa és Ómega üzen neked, hogy aki az életet akarod megtalálni, mérd magad az ő akaratához s teljes engedelmisséged majd elnyeri a maga jutalmát.

Tudom, elhalványult erény korunkban az engedelmisség. Öntörvényű, mohó és telhetetlen a jelen. Ez csak igazolja Üdvözítőnk szavainak igazságát. A széles út sem tanítás csupán, inkább fájó valóság. Az engedelmisség csak azért halványult el, mert az értékítéletünk is megromlott. De a keresztyén ember mindig tudatában van a talmi és az örök közötti különbségnek. Egyre kevesebb élet alkonyán mondható el az apostoli vallomás, tudom, kinek hittem (2Tim 1,12). Az ilyen emberi élet olyan, mint az a patak, mely engedelmesen hozzásimul medréhez, hiszen tudja, abban kell csörgedeznie. Ha túllépi azt, rombolóvá, árvízzé válik. Ha kiszikkad s a medrek üresen maradnak, az üres mederben elpusztul az élet.

Menj a keskeny úton, melyet Isten készített neked, s azon szünet nélkül munkálkodj, teremj. A keskeny út maga Jézus Krisztus. Te pedig szent alázattal ültess, plántálj és imádkozz. Míg te cselekszel, a növekedés is megádatik – de a tisztaság felett örködj éberen. Így szolgáljon neked minden elcsendesedésed, lelki pihenésed holnapod munkájához és üdvösségedre. Ámen.

Csiha Kálmán

Kolozsvár

Ha Jézus belép otthonodba

Alapige: Máté 8,14–17

Bibliavetítés: 1Mózes 18,1–15

Ez az Ige úgy kezdődik, hogy Jézus bement Péter házába. Amíg az Úr nem ment be Péter házába, addig csak olyan volt ez a ház, mint minden más közönséges ház. A házban együtt lakott a Péter anyósa és a Péter családja a betegséggel és a szenvedéssel. Amíg az emberek egyszerűen elmentek a ház előtt és nem ismerték őket, addig csak kívülről látták a házat, mert lehet, hogy szép ház volt, de nem tudták, hogy belül a házban ott van a betegség és a szenvedés. Másképpen nézett ki kívülről és másképpen nézett ki belülről a ház. Mindegyikünk háza ilyen, másképpen néz ki kívülről és másképpen néz ki belülről. És minden emberi élet így van, másképpen néz ki kívülről és másképpen néz

ki belülről. Lehet, hogy hazajönnek a gyermekeid vagy az unokák, és lehet, hogy megkérdeznék: hogy van, édesapám, hogy van, édesanyám? És mondd: köszönöm, jól. De közben csak te tudod, hogy mennyi a fájdalom és a szenvedés. És lehet, hogy te is megkérdezed őket: hogy vagy, kisfiam, kisunokám, és ők is mondják: köszönöm, jól. De csak ők tudják, hogy belül a lelkük mélyén mennyi a gond, a baj, a küzdelem és a szenvedés. Másképpen néz ki az élet kívülről, és másképpen néz ki az élet belülről.

Az Úr Jézus azért ment a Péter házához, hogy ezt a belül való életet meggyógyítsa. Az Úr Jézus azért jön ma is hozzánk, minden istentiszteleten, és azért tudtuk énekelni: „az áldott orvos közeleg, a drága főpap Jézus”, mert ő azért jön hozzánk, mert ismeri mindazt, ami belül van a házon, és ismeri mindazt, ami belül van az emberi szívben; azért jön, hogy azt meggyógyítsa. Ebben a történetben is akkor kezdődött el a változás, amikor megérkezett Jézus. Ezért jó nekünk templomba jönni, mert mindig érezzük itt, hogy ide nem csak mi jövünk, hanem ide velünk jön Jézus, és ő már előttünk itt van, ő már vár bennünket. Ő akkor is tudta, hogy Péter anyósa és Péterék együtt laknak a betegséggel és a szenvedéssel.

Én nem tudom, hogy te mivel laksz együtt. Mindegyikünk együtt lakik valamivel, vagy egy kereszttel, vagy egy bánattal, vagy egy örömmel, vagy egy gonddal, vagy egy félelemmel, vagy egy bűnnel. Mindegyikünk együtt lakik valamivel! De az Úr azért jön, hogy ne csak a földi dolgokkal, az idegességgel lakjunk együtt, hanem tudjunk együtt lakni Isten szeretetével. Ez a templom is arra szolgál. Ezért szeretitek ti ezt a templomot, és ezért szeretjük mindenhol a templomunkat Mezóméhestől Buenos Airesig, mert az Úr Jézus azért jön hozzánk, hogy meggyógyítson bennünket és erőt adjon nekünk.

Az Úr Jézus Péterrel jött. Péter hozta őt, vagy Jézus hozta Pétert? Együtt jöttek. Olyan nagy dolog, testvéreim, a templomból Jézussal menni haza. Olyan nagy dolog mindenütt Jézussal menni haza. Vajon te hogy mész haza? Mikor belépsz a házba, idegességgel mész haza, kemény szavakkal. Vannak, akik káromkodással mennek haza. Vannak, akik úgy mennek haza, hogy csak a kocsmaszagot viszik magukkal. Vannak, akik szorongással mennek haza. Vannak, akik úgy mennek haza, hogy amikor megérkeznek az otthonukba, akkor nem hoznak semmi örömet. A lélektanban a gyermekek szájával nevezték el a felnőtteket fehér óriásnak és fekete óriásnak. Mert a kisgyermekek szinte óriásnak látják a felnőtteket. A fekete óriás az, aki mikor hazamegy, körülötte csak idegesség van és mindenki fél, nincs semmi békesség. A fehér óriás pedig az, aki mikor hazajön, akkor egyszerre mindenki mosolyra derül, akkor hozzászalad a gyermeke, az unokája, akkor örvend a felesége, hogy megérkezett, mert vele jön a szeretet és a békesség.

Ti kik vagytok, testvéreim? Ugye hogy nem akartok fekete óriások lenni? Hanem fehér óriások akartok lenni? Édesapák és nagytaták, akik elé örvendezve szalad gyermek és unoka és a társ, akire visszaemlékeznek majd mindig, hogy amikor hazajött, békességet, örömet és szeretetet hozott. Úgy, ahogy Áprily írja az egyik versében, hogy amikor hazaérkezett a hegyekből, ahol lélekben Istennel találkozott, akkor úgy fogadta őt a felesége: „Sötét ember, honnan hoztál ma fényt?” – Olyan nagy dolog úgy menni haza, hogy szép fényességet tudjunk hazavinni. Látjátok, erre való a templom. Amikor innen hazamegyünk, valami behull a lelkünkbe, és széppé, tisztává teszi. Ezt tudjuk hazavinni. Ezzel tudjuk várni a családot. Ezért is szeretjük a templomot. Valójában ezért tudják megtartani a templomok a mi népünket, mert ott leszünk fekete óriásokból fehér óriások. Ott tisztul meg a lelkünk, és tudunk hazavinni békét, örömet, jóságot és szeretetet arra a pár évtizedre, amit itt a földön egymás mellett élünk, hogy áldás legyünk egymás számára és széppé tegyük az életünket.

Ebben a történetben Péter szinte ajtó volt, hiszen rajta keresztül lépett be Krisztus a családba. Legyünk ajtók, amelyen keresztül Krisztus belép a mi családukba és annak

szívébe. De ajtók nemcsak a felnőttek lehetnek, hanem a gyermekek is. Úgy örülök, hogy itt vannak a gyermekek, és bizonyára minden vasárnap itt vannak, és járnak a vallásórára. Úgy örülök, hogy láthatlak benneteket. Titeket is azért hívott el Isten, hogy ti is az Úr Jézussal menjetek mindig haza. És ajtók legyetek, amelyen keresztül az Úr Jézus belép az otthonba.

Amikor a diktatúra idején Marosvásárhelyen voltam lelkipásztor, az egyik szekuritátés ezredesnek a kicsi unokája elkezdett járni vallásórára. Persze őt nem küldték otthonról, magától jött. Láta, hogy jönnek a többiek, ő is elindult. Előbb a vallásórán volt mindig ott, később minden istentiszteleten. Vásárhelyen mindennap van istentisztelet, és iskola után minden alkalommal ott volt. Egyszer észrevettem, hogy járni kezd a templomba az édesanyja és az édesapja is. Egyszer csak jelentkeztek, hogy szeretnék, hogyha megkeresztelném őket, ha konfirmálnám és megesketném. Megkérdeztem, hogy miként jutottak erre az elhatározásra, s azt mondták, hogy a kisfiuk (8 éves lehetett akkor) mindig azt mondta otthon, hogy gyertek el ti is a templomba. Hiába tiltottuk. Meglátjátok, hogy az olyan jó! – mondta a kisfiú. Egyszer eleget akartunk tenni a kérésének, hogy ne mind mondja már ezt, és elmentünk mi is, és rájöttünk, hogy olyan jó. Lassan odafordult a szívünk az Úr Istenhez, és mi is szeretnénk az övéi lenni. Amikor megkereszteltem az édesapát, a kisfiú hangosan és boldogan mondta az apostoli hitvallást, jobban tudta, mint az édesapja, pedig őt is tanítottam. Ez a kisfiú volt tulajdonképpen az édesapjának a keresztapja. Egy kisgyermek is lehet ajtó, amelyen keresztül bejön Jézus a családba.

Azt kívánom nektek, gyermekeknek és fiataloknak, hogy legyetek mindig ajtók, amelyen át bejut Jézus az otthonotokba, a családotokba és az életetekbe.

Az Úr Jézus, amikor bement, akkor látta, hogy fekszik Péter anyósa és lázas. Már ágnak esett régen. Feléje ment és megérintette a kezét. És elhagyta az asszonyt a láz, és meggyógyult. Az Úr Jézusnak egy érintése többet ér mindennél. Feltámadása után rálehelte a tanítványokra és azt mondta: vegyetek Szentlelket! Ez a lehelet többet ért a világ minden hatalmánál és a pogány Római Birodalom minden hadseregénél. Mert keresztvénné tette az egész Római Birodalmat és Európát is. Amikor a fáraó leánya megtalálta a kicsi Mózeszt a gyékénykosárban a Nílusban és észrevette, hogy a héberek közül való, meg kellett volna ölnie – hiszen minden héber fiúgyermeket meg kellett ölni abban az időben –, akkor azonban Isten megérintette a szívét és megszerette a gyermeket. Így maradt meg Mózes.

Vannak életek, amelyeket nem érintett meg az Úr Jézus keze, családok, ahol veszekedés, durvaság van, és leélnék egy életet, s akkor jönnek rá betegen és elesetten, hogy másképpen is lehetett volna. És vannak családok, amelyeket megérintett az Úr Jézus keze, ahol szeretik egymást, ahol otthon is előveszik a Bibliát és olvasnak belőle, és ahol úgy tud visszagondolni gyermek és unoka: milyen szép volt az az idő, amikor én gyermek voltam, mert szeretet, jóság és hit volt a családban. És vannak meg nem érintett presbitériumok, ahol csak egymásra irigykednek és egymással veszekednek, ahol nem lehet békében egy gyűlést levezetni. S vannak megérintett lelkű presbitériumok, ahol mindenki azt nézi, hogy mi a jó, s elismerik azt, aki jobb megoldást talál, és ahol szeretik egymást, és ahol úgy akarják, hogy együtt dolgozzanak a lelkipásztorral és a gyülekezettel, és együtt tartsák meg a mi népünket. Vannak meg nem érintett lelkű gyülekezetek, ahol üresek a padok és a szívek, és hiába szól a harang. De vannak megérintett lelkű gyülekezetek, ahol tele van minden pad és szív, és szeretik az Istent, és szeretetet, békességet visznek haza.

Kedves mezőméhesi testvéreim! Miért tudtátok megjavítani ezt a templomot és miért tudtátok szépen rendbe tenni a parókiát? Mert Isten megérintette a lelketeket. Adjatok neki hálát, hogy megérintett lelkű presbitérium, gyülekezet vagytok.

Az utolsó fél évszázadban, amikor mindent elvettek tőlünk, amit csak lehetett, földeket, elvették a saját szabadságunkat és az egyház javait, iskoláinkat, de nem tudták elvenni a Jézus érintését. S ez tartott meg bennünket, hogy vasárnapról vasárnapra, istentiszteletről istentiszteletra itt volt velünk és megérintett.

Úgy olvassuk, hogy amikor Jézus megfogta Péter anyósának a kezét, akkor elhagyta azt a láz. Megfogta a mi kezünket, és meggyógyultunk és újra reménységet, erőt kaptunk. Nem lehetett eltiltani tőlünk ezt az isteni érintést, nem lehetett paragrafusokba foglalni, nem lehetett államosítani. Ez az Isten elvehetetlen ajándéka volt, és most is az.

Milyen jó, aki érzi a kézen fogó Jézus szeretetét. Mert sok áldott kezünk volt és van ebben a világban. Vezet téged egy drága, áldott kéz, az édesapádé, édesanyádé, aztán elengedik a kezedet, s lassan ezek a kezek elporladnak a temetőben. S vannak drága kezek, talán a társadé, de egyszer el kell engedni azt, vagy te engeded el az övét, vagy ő a tiedet, és egyedül, árván maradunk itt. Csak az emlék marad velünk. De ott vannak a gyermekek és az unokák is, és azok a drága kicsi kezek, akiket vezetünk. Aztán felnőnek és elengedjük a kezüket, ki tudja merre mennek, mi lesz velük, s egyszer már nem tudunk utánuk nyúlni, csak az emlékeikben leszünk ott. De vannak gyűlölködő kezek ebben a világban, amelyek ökölbe szorulnak és fenyegetnek bennünket, de minden kéz, a drága kezek és az ökölbe szorított kezek is egyszer elmúlnak, porrá lesznek. Csak egy kéz marad, amely örök: a Jézus keze. Ezt a kezet fogták a szüleink, nagyszüleink, dédszüleink, reformátorok, apostolok nehéz időkben, török, tatár világban, menekülésben, üldözésben, véres háborúban. Ezt a kezet fogtuk mi a diktatúrában, a kisebbségi sorsban, s ez a kéz tartott meg bennünket. Ennek a kéznek a melegsége, erőt adó érintése. Ezért szeretjük mi a templomot, mert itt ez a kéz simít végig a szívünkön, s ez a kéz gyógyít meg bennünket.

Amikor megfogta a Péter anyósának a kezét, akkor elhagyta őt a láz, és felkelt és szolgált. Mert akinek megfogja az Úr Jézus a kezét, az nem marad a panaszkodásnál. Az nem marad a kétségbeesésnél. Az nem mondja, hogy úgyszem lehet, az felkel és szolgál az Úr Jézusnak.

Köszönöm nektek, mezőmehesi testvéreim, hogy felkeltetek. A nehéz időkben is mindig felkeltetek és szolgáltatok az Úr Jézusnak. Most is felkeltetek templomot és parókiát javítani a ti lelkipásztorokkal együtt. Köszönjétek meg ezt az Úrnak, mert ez azért van, mert itt járt, bejött a templomotokba, a házatokba, a szívetekbe, és megérintett benneteket. Hogy legyen erőtök felkelni, nem csak a gondok miatt panaszkodni, hanem szolgálni neki.

Úgy olvassuk ebben a történetben, hogy az a ház, ahova Jézus bement, a gyógyulás háza lett. Estére hoztak hozzá sok ördögöset, és kiűzte a tisztátalan lelkeket, és meggyógyított minden beteget, hogy beteljesedjék, amit Ézsaiás próféta mondott: ő vette el a mi erőtelenségünket, és ő hordozta a mi betegségünket.

Miért tudunk mi megmaradni 1100 esztendőn át, és miért tudunk mi megmaradni az elmúlt fél évszázadon át? Azért, mert voltak templomaink, és voltak istenfélő házaink, amelyek a gyógyulás helyei voltak, ahol ott volt Jézus, és kiáradt az isteni erő. Lehetett hozzávinni betegséget, gondot, fájdalmat, reménytelenséget, gyermeket, öreget, és aki odajött, mind meggyógyult.

Isten adjon nektek áldott gyógyulást mindig ebben a szépen felújított templomban, és Isten adja, hogy a szépen rendbe tett parókia is a gyógyulás helye legyen, ott legyen Jézus, s a lelkipásztorok szíven át, az ő szolgálatán és társán át Jézus kézenfogó meleg szeretete s az ő érintése tartson, áldjon és örizzen benneteket. Ámen.

(Elhangzott Mezőmehesen, 1998. március 22-én.)

A test lámpása a szem

Alapige: Máté 6,22–23

Bibliailvasás: Jakab 3,12–4,8

A most felolvasott tanítás különös helyet foglal el a Jézus többi tanításai között. – Az Úr ismerte a természet csodálatos titkos erőit és parancsolt azoknak. Így tudta egy szavával lecsendesíteni a háborgó tengert, és így tudott meggyógyítani minden betegséget. Ő azonban erről sohasem beszélt. Sohasem tanította természettani ismeretekre tanítványait, és nem mondotta el, hogy ezt vagy amaz a csodát hogyan csinálta. Az egyedüli ilyenféle tanítás, amely már a természettudomány körét érinti, ez a most felolvasott szentige: „A test lámpása a szem. Ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested világos lesz. Ha pedig a te szemed gonosz, a te egész tested sötét lesz. Ha azért a benned lévő világosság sötétség: mekkora akkor a sötétség?!”

Testvéreim, szenteljük ez órát ennek a mélységes tanításnak megértésére.

I.

Aki olvasott lélektani könyveket, az tudja, hogy a testünk minden része tükörképe a mi egyéniségünknek. Bizonyára hallottátok híret a daktiloszókiópiának, annak a tudományának, amely a kezünk ujjain lévő vonalakat vizsgálja. Főleg rendőrök foglalkoznak vele, mert megállapítást nyert, hogy a földön nincsen két ember, akiknek az ujjain ugyanúgy futnának a kicsiny vonalacskák, ezért e vonalokról viaszlenyomatot vesznek és ennek alapján ha bármiféle bűntettél ott maradt az illető bűnöző ujjának a lenyomata, azt a rendőri fényképész lefényképezi, s ezt összehasonlítják a bűnügyi nyilvántartóban lévő ujjlenyomatokkal és ebből feltétlen bizonyossággal meg lehet állapítani, hogy ki a tettes.

Ezek a rendőrtisztviselők, akik az ilyen ujjlenyomatokkal foglalkoznak, azt állítják, hogy e vonalok alakjából mindenki jellembeli tulajdonságait egészen pontosan meg tudják mondani.

Hasonlóan következtetni lehet a jellemre a tenyerünk vonásaiból, amelyek szintén mindenkinél mások – de leginkább az arc az, amely a jellemet elárulja. Például a széles áll erős akaratot, a duzzadt ajak érzékiséget, a magas homlok értelmet fejez ki. Elárulja a jellemet a koponyacsontok alakja is, elárulják az illető írásának vonásai, de legfőbbképpen a szem az, ami a léleknek tükre.

Bizonyára ti magatok is tettetek már ilyen megfigyeléseket. Bizonyára láttátok már, hogy valakinek a szeme szinte szikrázik a haragtól; elfátyolosodik valami fájdalmas emléktől; felcsillan az örömtől; tükröződhetik benne az aggodalom, a félelem, a megfeszített gondolkodás, az unalom, valamint a jóság vagy a gonoszság. Láttátok-e már az örültek, az iszákosok, a gonosztevők vagy a haldoklók szemét? Mindenik milyen más! Mindenik egy tőlünk többé-kevésbé idegen világot tár fel előttünk, és mindenik csodáktól beszél annak, akinek gyakorlata van a lelkek megismerésében.

Ha a te szemed a jóságot tükrözi vissza, akkor a te egész lelki tested a lelki tisztaság fehér ruhájába van öltözve, ellenben ha a benned lévő sötét indulatokat már a szemed is visszatükrözi, akkor a te egész lelki tested sötét és bűnfoltos lesz, és ha meg nem térsz, és ezáltal lelked meg nem világosodik, akkor a kárhozat lesz osztályrészed! – Ez az értelme Krisztus eme tanításának.

Tehát a szem a lélek tükre, aki ebben a csodálatos tükörben olvasni tud, az következtethet embertársainak legtitkosabb vágyaira is, és ezért embertársai részéről sokkal

kevesebb kellemetlen meglepetés érheti, mint azt, aki gyermek módjára mindenkiben egyformán megbízik. – Akinek emberismerete van, az a legnagyobb és leghasznosabb kegyelmi ajándékok egyikét kapja az Istentől.

II.

Természetesen ez a léleklátó képesség csak keveseknek adatott, és én ezért óva intek mindenkit a szeretetlen ítélgetéstől. Az efféle következtetésekhez a legtöbb ember nem ért, és ezért ítélete téves lesz. – Például sokan azt képzelik, hogy a szép arc és a szép lélek együtt jár, pedig a tapasztalat éppen azt mutatja, hogy a nagyon szép arcúak közül aránylag kevés az, aki lelkileg is szépnek mondható, viszont a nagyon csúnyák között is voltak már olyanok, akik az emberiség legkiválóbbjai közül valók, szinte azt mondhatnám, hogy lelki óriások voltak (Szókratész, Lincoln Ábrahám). De sokszor találunk rút testben szinte ördögien rút lelket is – tehát a legalaposabb elméleti tudás és sok megfigyelés nélkül senkinek sem szabad embertársát külseje után megítélni. Sőt még ezek birtokában is történhetik tévedés.

Vannak egyesek, akiknek emberismerete csodálatra méltó. Olvastam olyan titkosrendőrrel, aki a legcsekélyebb nyom után le tudta írni, hogy milyen volt a tett elkövetője. Egyszer évekkkel ezelőtt a nővérem Budapesten találkozott egy festőművésszel, aki őt akkor látta először és még hallomásból sem ismerte. A művész első látásra megmondta, hogy a nővérem olyan helyről származik, ahol az alföld és a hegyvidék találkoznak, megmondta, hogy édesapja már nem él, és hogy az édesanyja és a férje milyenek!

III.

Ez az adomány teljes tökéletességben Jézusban volt meg. Az Úr tökéletesen ismerte mindenki lelkét; Zákeust, amint meglátta a sokaság felett az eperfügefán, már látta azt is, hogy az egy önmagával elégedetlenkedő lélek, aki vágyik megtisztulni, és akit meg lehet menteni. Zákeusnak ezt a jellemvonását addig senki sem ismerte. Az Úr a vámszedő Mátében is meglátta az Isten kiválasztottját, pedig a vámszedőket általában nagyon hitvány, nagyon gonosz embereknek tartották. Júdásról is tudta előre, hogy el fogja őt árulni, és Péternek is megmondotta, hogy ő lesz az a köszikla, amelyre felépíti az anyaszentegyházat. Pedig Péter akkor még egyáltalában nem hasonlított a kösziklához, hanem heves és változékony lelkületű ember volt, de Krisztus már előre látta azt az átalakulást is, ami később csakugyan végbement a lelkében.

Krisztus nyomban megmondotta a gutaütöttnek, akit a ház padlását megbontva kötélen eresztettek le elébe, és megmondotta a Bethesda tavánál 38 éve sínylődő betegnek, hogy betegségtüket bűnük okozta, s ezzel bocsátotta el őket: „Eredj el és többé ne vétekezzél!” Látta például a farizeusok gondolatait, és igen sokszor azok gondolataira válaszolt. Isteni hatalmával nemcsak a jelenlévőket ismerte, hanem a távollévőket is, és nemegyszer gyógyított is távolból. Bizony, méltán mondja róla János evangélista: „Maga azonban Jézus nem bízza vala magát rájuk, amiatt, hogy ő ismerte mindnyájukat és mivel nem szorult rá, hogy valaki bizonyosságot tegyen az emberről, mert magától is tudta, hogy mi volt az emberben.”

A tanítványok is mély emberismerettel voltak megáldva, erre is sok adat található a Szentírásban. Mi azonban, illetve közülünk legtöbben csak igen kevés ilyen adománnyal bírunk, ezért a mi számunkra az emberismeretnek egy más módját ajánlja Jézus, és pedig ezt: „Gyümölcszeikről ismeritek meg őket!” Gyümölcszeikről, azaz tetteikből következtethetünk leginkább embertársaink jellemére. Hogy valaki jól cselekszik-e, vagy rosszul, az nem véletlennek munkája, hanem amilyenek vagyunk, olyanok a cselekedeteink is.

Ez az emberismereti módszer így elmondva könnyűnek látszik, de azért mégsem könnyű, mert ehhez is az kell, hogy minden esetben világosan meg tudjuk különböztetni, hogy a cselekedetek között is mi a jó, mi a kevésbé jó, mi az alig jó, és mi a rossz cselekedet. Erre a megkülönböztetésre is csak az képes, aki ismeri Isten Igéjét és maga is benne él abban. Enélkül senkinek nincsen megbízható mértéke sem a lelkek, sem a cselekedetek mérlegelésénél.

A legtöbb ember még önmagát sem képes megismerni, hiszen ha az emberek ismernék önmagukat, akkor nem találhatnánk kevély vagy gőgös embereket, mert ismernék hibáikat is és ezért megaláznák magukat. És aki önmagát sem képes megismerni, hogy ismerhetne meg másokat!?

Sajnos az életben igen gyakran látjuk, hogy minél tudatlanabb valaki, annál inkább bölcsnek hiszi, minél kevésbé képes a lelkeket megismerni és a lelki finomságokat mérlegelni, annál inkább ítélkezik mások felett, és legtöbbször minél kevésbé ismeri az élet örök nagy törvényeit, annál inkább vágyik arra, hogy ő vezessen és kormányozzon másokat.

Ez összefügg lelkünknek elbukott állapotával. Mi azonban feszítsük keresztre önmagunkban az óembernek ezt a természetét is, hogy ne önmagunk, hanem Krisztus éljen és uralkodjon mibennünk.

Ha ezt cselekedjük, akkor világos lesz a szemünk és világos lesz a lelkünk a mi Urunk szemei előtt, amikor ő a magasságokból letekint ránk, egykor pedig majd odafent az örökkévalóságban tisztákká és fényesekké válunk, amikor átalakulunk „színről színre, ábrázatról ábrázatra” hasonlóvá Isten fiainak fényességéhez! Ámen.

Nyáry Pál

Kegyelemből

Alapige: 1Korinthus 15,10

Bibliaalvasás: 2Timóteus 1,7–10

Pál apostol életében két korszakot lehet megkülönböztetni. Címük az időszámítás jól ismert kifejezései lehetnek: „Krisztus előtt” és „Krisztus után”.

Mikor még Saul volt, Krisztus nélkül élt. Nem ismerte a Krisztussal összekötött élet örömét. Szívében gyűlölet lángja égett a názáreti Jézus iránt. Pedig ekkor sem volt istentagadó. Sőt, az ő világosságának megfelelőleg, lelkesedett Isten ügyéért. Olyan életet akart élni, melyen rajta nyugodjék Isten jóváhagyása. Halálosan komolyan vette a törvényben kifejezésre jutott isteni akaratot, minden erejével annak betöltésére törekedett. Még a saját erejében bízott. Ott élt szívében az Istennel szemben is a saját érdemeivel és méltó voltával dicsekvő ember büszkesége. Ha ekkor szólították volna fel, hogy összegezze életének tartalmát, valószínűleg ilyenformán öltöztette volna szavakba dicsekedését: „Magam ereje által vagyok, ami vagyok!” Ez volt a Krisztus előtti időszakban életének tartalma.

De jött a hűséges Isten vezetése. Ki kellett jönnie ebből a nagy önelégültségből. Hogy kijöhessen, Isten megengedte Krisztus iránti gyűlöletének fellángolását. Nehéz idők voltak ezek: úgy tekintette a názáreti Jézus híveit, mint Isten ellenségeit, kiket ki kell irtani e földről. Lángoló gyűlölettel hallgatta végig István diakónus pörének tárgyalását is a nagy tanácsban, melynek mint farizeus ő is tagja volt. Látta Isten csodálatos szelídségét, rendíthetetlen hitét, félelmet nem ismerő nyugalma, és szívébe nyilallott az a gondolat, hogy ez az Isten olyasvalaminek van birtokában, amivel ő nem rendelkezik. A tárgyalás végén megragadta a vádlott anyagi ábrázata és félelmet nem ismerő, bátor bizonyágtétele. Ott volt megköveztetésénél is. Hallotta krisztusi imáját... Olyan benyo-

másokat vitt innét magával, melyektől megszabadulni többé nem tudott. Még lihegett ugyan az öldöklés vágyától és így ment Damaszkuszba is, de a damaszkuszi országúton már elébe állott a Megfeszített és Feltámadott: leesett a Krisztus lábaihoz, tanítványává lön az addig annyira gyűlölt Názáretinek, és elkezdődött életének második korszaka, aminek ezt a címet adhatjuk: „Krisztus után”, vagyis: Krisztussal! Belépett az Úr Jézus iskolájába. Megismerte önmagát. Rájött jóra való tehetetlenségének lesújtó tudatára; megértette, hogy a saját erejével küszködő embernek életén Isten kárhozzátása van. Nem a saját cselekedeteiben bízott többé, hanem abban, aki érette is ontotta drága vérért ott a kereszten. Szemének és kárnak tekintette a Krisztus megismerésének gazdagságával szemben mindazokat, melyek egykor nyereségei és dicsekedései voltak. Csak a Jézus Krisztus keresztjében dicsekedett azután, akiben számára a világ megfeszítettet és ő is a világnak. Meglátta, hogy érdemünk nincsen, csak kegyelemből juthatunk Istennel gyermeki viszonyba... És amikor csodálatos lelki magasságokra jutott a Jézus iskolájában, boldogan vallotta: „Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok!”

A református keresztyénségnek legfőbb jellemző szava: „Kegyelemből!” Mi a kegyelem? E szó mélységeit nem lehet megmérnünk. Legkönnyebben így tehetjük megérthetővé: Kegyelem: az Istennek meg nem érdemelt szeretete.

Mikor egy halálra ítélt gonosztevő kegyelmet kapott és megmenekült az akasztófától, akkor olyan ajándékban részesült, mit meg nem érdemelt és kiérdemelnie lehetetlen volt. Istennek ez a meg nem érdemelt szeretete tehát a kegyelem, amely azonban nem olyan egyszeri aktus, mint a halálraítélt számára kijelentett fejedelmi irgalmasság. A kegyelem a hívó számára olyan, mint a levegő a testi embernek: Isten világának éltető levegője. Ahol az isteni akarat hat és érvényesül, ott mindig a kegyelem hat és működik.

Van általános kegyelem, mely az egész világra kihat, Isten felhossa az ő napját mind a jókra, mind a gonoszokra; esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak. Ez az általános kegyelem hat a természetben. Mindaz a szépség, ami ebben Isten dicsőségét hirdeti és megragadja az emberi lelket; mindaz a jó, ami itt van elraktározva, Isten áldásainak özöne: az általános kegyelem ajándéka. Ez az általános kegyelem munkálja az emberi előrehaladást, fejleszti a tudományt, emeli a művészetet. Az emberiség nagy alakjait, kik felfedezéseikkel az emberiség javát, boldogságát munkálják, tudásukkal a kultúra világosságát terjesztik, művészetükkel az emberi lelket gyönyörködtetik, Isten általános kegyelme ajándékozta nekünk. Akár az orvostudomány tökéletesedésére, akár a technika vívmányaira, akár az irodalom lelket gazdagító termékeire, akár a szép zene szívet megragadó melódiáira gondoljunk, itt mindenütt az általános kegyelem ajándékaival állunk szemben.

De, van különös kegyelem is, mely belenyúl életünkbe, a te életedbe és az enyémbe, és bennünk élő hitet ébreszt; elvezet az Úr megismerésére, rendet teremt lelkünk világában, és biztosítja annak egyensúlyát... Ez a különös kegyelem munkált már e világ fundamentumának felvetése előtt, ez választott ki már akkor Isten gyermekévé, ennek az eredménye az, hogy te előbb-utóbb kijössz a magad útjain járásnak boldogtalan világából, lettél légyen gyümölcstelenül vallásos, vagy minden célkitűzés nélkül élő, közömbös ember, vagy tudatos hitetlenséggel Isten ellen harcoló... Egyszer csak megragad a kegyelem, egyszer csak érdekelní kezd az Isten ügye, az Ige, a lelked üdvössége, és egyszer csak áthat a bizonyosság, hogy Jézus a te bűneidért vérezt, ő a te Megváltód és te az ő megváltottja vagy. Ráeszmélsz, hogy te Isten gyermeke vagy, és megnyílnak lelki szemeid; megismered saját szíved romlottságát és Isten szívének hűségét és tisztaságát; megtanulod, hogy életed boldogulásának titka nem az, hogy küzdj, erőlködj és minél többet próbálj kaparni a magad számára, hanem az, hogy bízd magad a kegyelemre, mely – az Igén keresztül – tanácsaival támogat, vigasztal, bátorít, nevel és a lelki élet lépcsőin emel feljebb, egyre feljebb, hogy te is elmondhassad: „Isten kegyelme által va-

gyok, ami vagyok!” Ez az Úrban való dicsekvés. Itt eltűnik az öndicséret, a hiúság, a magunk érdemeiben való bizodalom; itt nem tudunk dicsekedni semmi mással, csak a kegyelemmel, és ha reámutatunk valamire, amit végeztünk, mint ahogy reámutatott Pál apostol, hogy többet munkálkodott, mint apostoltársai, azonnal hozzátesszük mi is: „De nem én, hanem az Istennek velem való kegyelme!...”

Nem én! Ez volt Pál apostol megmunkált lelkének tartalma. Amíg Saul volt, addig az énje dicsekedett; amikor Pállá lett: a kegyelem edénye lett, mind hangosabban ujjongott ki lelkéből az Úrban való dicsekvés: „Nem én!”

Hát mi hol tartunk, atyámfiai? Krisztus előtt élünk-e még, vagy már Krisztus után? Tudjuk-e már életünk tapasztalatából, hogy mit jelent a kegyelem? Amíg magunkkal dicsekszünk, míg magunkban bizakodunk, és sikereink értékére féltékenyek vagyunk, addig nem tudjuk... Míg a babona tart megkötözve, míg a világ szele mozgat, míg hisszük, hogy bennünk van legalább egy parányi jó, addig nem tudjuk... Míg azt reméljük, hogy kiérdemelhetjük Isten szeretetét, és amíg lesznek tetteink, melyekre örökkévaló reményeket építünk, addig nem tudjuk, hogy mi a kegyelem. Amíg félünk a jövőtől, az emberektől, a nyomorúságtól, a bajoktól, addig nem tudjuk, hogy Isten hordozó kegyelme tart és jár előttünk, hat mögöttünk, védelmezőként áll felettünk, mert az ő kezében nyugszik életünk, egészségünk... Mindaddig, amíg mindezek nem váltak eleven bizonyossággá életünkben, mindaddig nem tudjuk, hogy mi az a kegyelem.

Spurgeon, a nagy igehirdető, sétált a Temze folyó partján egyik barátjával. Feltűnően csüggedt és szóvalan volt. Egyszer csak váratlanul homlokára ütött és kacagni kezdett. Barátja nem értette a hangulatváltozást. Kíváncsian tekintett rá és megkérdezte: „Mi ütött beléd, Károly?” Az így felelt: „Hogyne kacagnék, amikor felujjongott a lelkem. Azon gondolkodtam az imént: vajon a Temze folyó valamelyik halacskájának szorongott-e már a szíve a félelemtől, hogy mi lesz vele, ha egyszer ez a nagy folyó lefolyik róla és ő a szárazon marad? Isten szólt lelkemhez az imént: A Temze folyó halacskájának nem kell félnie, hát akkor én félhetek-e, hogy a kegyelem nagy folyója, amelyben élek, egyszer csak elfogyatkozik felettem?!”

Pál megkapta a bátorítást: „Elég neked az én kegyelemem!” Ez a bátorítás nekünk is szól, és Spurgeonnal mi is felujjonghatunk, ha meg akar szorongatni a Sátán a magunkra hagyatás rémes gondolataival: a kegyelem Temze folyója nem apad ki soha.

Hányszor jövünk rá, hogy a pénzünk nem elég, tudásunk nem elég, erőnk nem elég... Mindenünk elfogy... De elég a kegyelem! Elég neked, elég nekem. Elég az élet harcához, a szenvedések keresztjeihez, a csalódások fájdalmihoz, elég a betegségben, elég a halállal szemben is... Állandó értékű valuta, mely sohasem devalválódik és soha el nem fogy:

Ó, bízd magad a kegyelemre, mely gazdagon árad feléd,
Váltságát tedd a magadévá; hidd, az számodra is elég...

Mert Isten kegyelme által vagyunk, amik vagyunk – ez a kegyelem vár mindnyájunkat, hogy bennünk is megdicsőítse magát. Ámen.

A szőlőskert és Gazdája

Alapige: Lukács 20,9–16
Bibliolvasás: Efézus 5,1–14

Jézus e példázatának van egy mondata, amelynek néhány szavában a történet minden jelentős mozzanata megtalálható: „Elküldöm szeretett fiamat, őt talán meg fogják becsülni.”

A gazda jut erre a döntésre, amikor saját szőlőjére, fogadott munkásaira és szeretett fiára tekint. Benne van ebben a mondatban az eddigi eredménytelen próbálkozások sora. Az elküldött szolgák, akik megverten, meggyalázva, üres kézzel tértek vissza. Benne van az újabb – egyben utolsó – békés elintézés lehetőségének a terve és a hozzá fűzött remény. És jól érzékelhető az is, hogy a gazda nem mond le arról, ami az övé, és a legdrágább árat is kész megfizetni azért, hogy újra, mindenestől az övé legyen.

Jézusnak ez a tanítása azt a megrázó képet tárja elénk: *milyen az az Atya*, aki ránk tekintve, méltatlan voltunkat ismerve erre a megoldásra szánja el magát: „Elküldöm szeretett fiamat.”

Ez az Atya először is *gazdag*.

Mégpedig *gazdag: bizalomban*.

Az újonnan telepített szőlőt, éppenhogy elkészült vele, bérbe is adja, munkásokra bízva. Ő maga elmegy, és szabadságot ad nekik arra, hogy elgondolásuk szerint végezzék munkájukat. Feltételezi szakértelmüket, szorgalmukat. Becsületességük, tisztességük dolgában jóhiszemű. Jót gondol felőlük, ahogyan a kertről is, amely eddig még nem termett neki. Bizonyára abból indul ki, hogy ő jó, amit létrehozott, az is jó, s ő mindent megtett azért, hogy a folytatás is az legyen. Nem áll hát ostorral a kezében a hátuk mögött, bízik abban, hogy távollétében jó kezekben lesz a szőlő.

Az Atya *gazdag bőkezűségben is*.

Olyan kertek kapnak a munkások, amely rendezett képet mutat. Különösen Márk evangéliumának leírásában szembetűnő ez, amely szerint ez a szőlő el van látva mindennel, ami könnyebbé és eredményesebbé teheti a benne dolgozók munkáját: „kerítéssel vette körül, borsajtót készített, és őrtornyot épített benne...” (Mk 21,33) Olyan állapotban van, amilyenre a bérlők a maguk erejéből soha el nem juttathatták volna. Nem hiányzik ebből a kertből semmi, csak a lelkiismeretes, mindennapi háládatos munka. A gazda elvégezte rajta azt, ami rá tartozott. Az alapokat lerakta, minden ígéretesen készen áll, amikor átadja azoknak, akiket kiválasztott. Nekik már nem kell befektetniük, kockáztatniuk. Készen kapnak mindent, mert a gazda bőkezű.

Ezzel a bőkezűséggel a munkások számtalan átlagon felüli kiváltságot kapnak: új telepítés, fiatal, életerős tőkék, „körültekintő infrastruktúra”, szabadság az egyéni elképzelésekhez, módszerekhez, nem kell bankgarancia, foglaló, előleg, és fizetni is elegendő majd csak szüret után, ráadásul természetben, a termés egy részével. A szőlőmunkások különösen kedvező lehetőség birtokába kerülnek, s ha tudják, mi a dolguk, és végzik azt, meglesz annak az eredménye. Ez a bőkezűség bőséggel kecsegtet a szüret idején is.

És megmutatkozik az Atya *gazdagsága türelmében is*.

Amikor eljött az ideje, elküld egy szolgát a termés őt megillető részéért. Mivel a verésnél egyebet nem kapott, újabb megbízottakat indít el követségében, de azok is mind üres kézzel jönnek vissza. „Aztán ismét küldött szolgákat, többet, mint először...” (Mt 21,36)

Mégis nem csap le rögtön a lázadókra, nem üt vissza azonnal, újabb és újabb lehetőségeket ad az ellenszegülőknél, hogy legyen idejük végiggondolni, mit kaptak, mit tettek, és hogy mit akarnak tenni. Időt és alkalmat ad nekik, hogy elhivatásukhoz méltóan járjanak el, a jót tegyék, fizessék meg a tartozást.

Ilyen a mi Atyánk gazdagsága, amelynek alapvető vonása, hogy megosztja övével azt, ami az övé, részeseivé tesz bennünket az ő szőlőskertjének. Vagyis bizalommal kiválaszt, munkásaivá hív el, mindent bőkezűen nekünk ad és türelemmel vár. Talál-e visszhangot benned ez a bizalom, hálára indít-e ez a bőkezűség, lépteidet gyorsítja-e az, hogy ő vár?

A példázat azt is elmondja nekünk, hogy a mi Atyánk *igazságos*.

Ez először is abban mutatkozik meg, hogy a gazda csak azt kéri, ami neki jár. Se többet, se kevesebbet! Nem használja ki munkásait, nem akar nyereszkedni. Nem veszélyezteti követelésével megélhetésüket, létüket. Nem vár mást, mint az egyezség szerinti részt a szőlő terméséből.

Igazsága látszik abból is, hogy csak akkor kéri, amikor eljött az ideje. Nem előbb, nem sürgetőleg, nem türelmetlenül. Nem hozza előbbre az elszámolás napját, vár. Ha valaki, akkor ő igazán tudja, mikor van a szüret ideje.

Eddig értjük a gazda eljárását. Azon túl azonban, hogy elküldi szeretett fiát, már nehezen tudjuk követni szándékát emberi észjárásunkkal. Hiszen a fiú elküldése már önmagában is kockázat. Ő tisztában van ezzel, hiszen ezt mondja: „őt talán meg fogják becsülni”.

Úgy érezzük, hogy a gazda nem képviseli eléggé a maga igazát. Hát miért nem kér jogorvoslatot, miért nem tesz feljelentést, vagy miért nem küldi a karhatalmat, miért teszi kockára a szeretett Fiú életét?

Csak egy oka lehet, hogy nem teszi ezt se és azt se, hanem elküldi Fiát. Már nem egyszerűen csak a neki járó termésért küldi őt. A fiúnak nem ugyanaz a megbízatása, mint az előtte eredménytelenül járt szolgáké volt. Isten igazsága ugyanis a maga hatásugarában érvényesülni akar. Igazságában részesülni pedig elsősorban ezt jelenti: igazzá, tisztává, hibátlanná lenni. Ha ő igaz, tiszta és szent, akkor aki vagy ami az övé, az is igaz, tiszta és szent kell hogy legyen.

A Fiút azért küldi el, hogy ami megromlott, azt jóvá tegye, igazzá tegye azokat, akik hamissá lettek. A szeretett Fiú azért jön, hogy rendet teremtsen a szeretet eszközével. Észhez akarja őket téríteni, lelkükre akar beszélni, szívükhöz akar szólni. Hogy olyanok legyenek, mint voltak. Mint amikor a gazda elégedetten nézett végig rajtuk meg a kertjén és azt mondta: „minden... ímé igen jó” (1Móz 1,31). Semmi baja nem lenne velük, ha felismerhetetlenségig nem változtak volna meg.

Végül ebben az igazságban benne van az ítélet is. Hiszen a Fiú az utolsó üzenetet viszi. A Fiú a végső megoldás! Lehet-e még többet kívánni az Atyától? Mit tegyek még? – kérdezi, amikor eldönti, hogy a szeretett Fiúban, aki megbecsülivaló, aki érték, aki a megváltás biztosítója, még többet adjon, mint először?

S hogy mi az ítélet? Ennek az ítéletnek az a sajátossága, hogy magán hajtja végre az ember önkezeléssel, önszívvel. Ahol a Fiúban nem ismerik fel és nem fogadják be az Atyát, s ahol nem kell a Fiúban küldött megoldás, ott ez az ítélet már elkezdődött. Megfellebbezhetetlen és jogerős. Terhe, fájdalma, mélysége mindennapi keserű kenyér, mert ennek az ítéletnek ez a neve: *nélküle*.

Végül szeretném elmondani Jézusnak e példázata alapján azt is, hogy ez az Atya *szerető szívé*.

Jóllehet ez az eddigiekből is folyamatosan látható, de részleteiben is érdemes figyelni szeretetére.

Az, hogy az *Atya szereti a Fiút*, jelentős hangsúlyt kap azáltal is, hogy szinte névként viseli ezt a jelleget: „szeretett Fiam” A Fiú végig tudta és érezte ezt a szeretetet. Ez könnyítette meg az engedelmisségét, egészen a halálig, a kereszthalálig. Mennyivel könnyebb megenni valakinek valamit, akivel a szeretet köt össze. Aki szeret minket és akit szeretünk. Nem zsarolással, nem erőszakkal, nem szigorral érte el az Atya, amit akart, hanem szeretettel. Úgy küldte el a Fiút, hogy az ő szeretetének volt a hírnöke, az ő szeretetét osztogatta, amerre járt, és az ő nagy szeretete nem hagyta őt a halálban.

Azután kiderül az is, hogy szereti szőlőskertjét is. Ez a legszembetűnőbb, ami mindjárt a példázat elején kitűnik. Úgy mondhatnánk talán érzékletesen, „odavan ezért a kertért”. Ez áll a háttérben annak, hogy olyan sok mindent fordított rá.

Kiderül ez a szeretet a gondos telepítésből, ültetésből. Abból, hogy hosszú távra tervez, a feltételeket körültekintően megteremti, mindent alaposan előkészít és elvéggez.

Szeretét hirdeti, hogy ő maga ülteti be a kertet. Előtte bizonyára gazt irtott, mélyszántott, vesszőt válogatott, úgy, ahogyan akár itt a mi szőlőhegyeinken, akár Tokaj-Hegyalján vagy éppen az erdélyi lankákon szőlőt telepít valaki. Ezután ellátta minden szükségesséssel, és amikor hosszú időre el kellett utaznia, nem hagyta magára, az alkalmazott munkások gondjaira bízta. Ezzel együtt – mintegy viszonzásként – ettől a kerttől termést vár, ami az előzmények után természetes. Akkor derül csak ki igazán, mennyire szereti ezt a kertet, amikor az veszélybe kerül. Nem mond le arról, ami az övé, a Fiú iránti szeretetét alárendeli a kerti iránt érzett szeretetének.

És végül az *Atya szereti a termést*. Az Atya szereti azt, ami a jó. Örömet leli benne, gyönyörködik benne. A teremtés egy-egy napjának a végén is körülnézve, Isten minden nap megállapította, hogy amit alkotott, jó. Ilyen az Atya. Az Atya szereti látni azt, ami az ő lényéből a világban megjelenik. Szereti látni, ami az ő lényéből az ember munkálkodása során születik, terem. Ami az ő magvetéséből, ültetéséből származik, ahogyan erről Jézus a Magvető példázatában beszél. Az Atya szereti látni azt, ami az ő ajándékából kamatozik, amint ez a Talentumok példázatából látszik.

Miért öröm ez neki? Mert ismeri az emberi élet terméketlenségét, értelmetlen, eredménytelen vergődését, kudarcait, vereségeit. Látja parlag életünket, gazverte, elvadult hektárjainkat. Tudja, hogy ültetvényeid, telepítéseid hogyan halnak el, borsajtóidat hogy eszi meg a szű, mert nincs préselnivaló. Látja, őrtornyaid hogy dőlnek össze, s kerítéseiddel magadat körülzárva, hogy maradsz egészen egyedül.

Ezért ő teremt alapot, ő építi meg a kereteket, ő ad teret és időt az értelmes munkához. Ezért szólít meg, hív el, bíz meg feladatokkal, mert adni akar! Hogy neked, akinek nincsenek meg a gyümölcsöző élethez szükséges eszközeid, legyenek eszközeid és munkálkodhass eredményesen.

Csodálsz, hogy van valami elvárása? Sokallod, amit kér?

Végül is nem akar mást, csak azt, hogy vele örülj és ne nélküle élj!

Osztózz vele a termés feletti örömdobban. Beszélj el neki, hogyan telt el a termő év. Milyen volt a tél, mit hozott a tavasz, hogy dolgoztatott meg a nyár, mit adott az ősz abban a kertben. Mutass neki valamit abból, amivel több lettél, hogy lássa háládat, hódolatodat. Beszélj neki úgy terveidről, a holnapról, hogy érezze hűségedet.

Bizonyára értitek, mi az, amivel a mi mennyei Atyánk gazdagítani akar. Mi az, ami szól fiatalnak és öregnek, egészségesnek és betegnek, örvendezőnek és szomorkodónak egyaránt.

Bizonyára értitek, mivel küld tovább bennünket a gyülekezet közösségéből a mi Urunk, mit ad ma útravalóul az elkövetkező napokra.

Összefoglalva a mai Ige üzenetét, vegyétek és aztán adjátok tovább másoknak a következő három figyelmeztetést:

1. Munkálkodj úgy, testvérem, hogy a mennyei Atya kertje, Isten országa épüljön tovább általad, s az Atya egykor elmondhassa neked: „jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bíztam rád ezután...” (Mt 25,21)

2. Úgy teremj, testvérem, mint aki tisztában vagy azzal, hogy mindened az övé és mégis mindene a tiéd. Lásd meg egészen világosan, ő nem megszegényíteni akar. Ugyanis ő gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy „ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok” (2Kor 8,9).

3. Fogadd úgy, testvérem, a közeledő Fiút, hogy ő benned akar élni. Nem akarja, hogy bárki megölje és a kerítésen kívülre vesse. Élni akar benned, hogy a „jó” hírt az Atyáról átadhassa neked. Ha ő nem emlékeztetne az Atya jóságára, vajon emlékezne-e még rá magától valaki?

Élni akar benned, hogy munkáidban tanácsoljon, bátorítson téged, hogy tudd, mikor minek van az ideje, mit kell tenned azért a természetért.

Élni akar benned, hogy jelenléte legyen maga az áldás a kert egészére. Élni akar benned, hogy végre elmondhasd: „Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus, amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta érettem.”

Fejezzük most ki együtt, amit szívünk érez gazdag, igazságos és szerető Atyánk iránt, énekelve az Egyetemes Énekeskönyv 358. énekének 3. versszakát: „Zengjen minden szívben boldog hálaének a világ Teremtőjének...” Ámen.

A Genezáret partján

Augustinus
354–430

Mi csak a munkások vagyunk

Sokan fáradoznak az építésben, de „ha az Úr nem építi a házat, hiába dolgoznak annak építői” (Zsolt 127,1).

Kik fáradoznak ebben az építésben? Mindazok, akik az egyházban Isten Igéjét hirdetik, akik Isten titkainak sáfárai. Mi külső emberi eszközöket használunk, vagyis beszélünk, Ő belső, lelki eszközt használ, s úgy épít. Azt, hogy hogyan figyel a gyülekezet, érzékeljük, de hogy mit gondolnak az igehallgatók, azt csak egyedül az ismeri, aki belelát a gondolatainkba. Valójában Ő az, aki épít, aki int, aki megrettent, aki belátásra készítet és aki az értelmet a hithez igazítja! De ennek dacára, mint jó építőmestereknek, nekünk is munkálkodnunk kell! „Ha azonban az Úr nem építi a házat, hiába dolgoznak annak építői.”

Igen, mi egy személyben vagyunk pásztorok és a gyülekezet tagjaival együtt juhok, egy személyben vagyunk tanítók és a gyülekezet tagjaival együtt tanítványok.

*

Az egyházban nem az az érvényes: „Ezt mondom én! Ezt mondod te! Ezt mondja Ő!” Itt egyedül az érvényes: „Ezt mondja az Úr!”

Ford. Jenei Tamás

Sasszárnyakon hordoztalak titeket

(2Móz 19,4)

A Földközi-tenger partján állt egyszer egy utas ember és figyelte a költöző madarak seregeit. Egyszer darvaknak hatalmas fellege szállt fölötte, és a szemlélő csodálkozva hallott felülről igen kedves madárdalt. Tudta, hogy a darvaknak nincs valami kellemes hangjuk, azért hát közölte csodálatos tapasztalatát egy közelben lakó halással. A természet embere mosolyogva felelt: Tessék csak egyszer puskával egy vak lövést leadni, ha megint éneklő darvak repülnek majd erre, és tessék megfigyelni, hogy mi fog történni. Az utas ezt megtette, és azonnal ezernyi apró madár röppent fel a darvak hátáról, melyeket azok – akarva vagy akaratlanul – magukkal vittek a távoli házába és megtalálták jutalmukat kis utasaik kedves dalolásában.

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor
Debrecen

Az Úr Isten az én világosságom (27. zsoltár)

Elég nékem az Isten kegyelme (II. Kor. 12:9)

Bourgeois L., Genf, 1551

1. Az Úr Is - ten az én vi - lá - gos - sá - gom,
Ö é - le - tem - nek e - re - je, jól tu - dom:
És id - ves - sé - gem, hát ki - től fél - nek?
Ki vol - na hát, a - ki - től ret - teg - nek?
Mi - dőn a ke - gyet - len go - nosz - té - vők,
Mint el - len - sé - gim, én - re - ám tör - nek,
Hogy en - ge - met u - gyan meg - é - gye - nek:
Meg - bo - tol - nak és mind el - es - nek / ök.

2. Hogyha táborral körülvennének is, De mégsem félne semmit én szívem; :/: Ha szintén az ellenség közt volnék is: Őbenne vetném mégis reményem. Egy dolgot kívántam én az Úrtól, Melyet még most is kérek nagy bízván: Hogy lakhassam az Úrnak házában, Míg e földön élek jóvoltából.

3. Melyet én azért kérek, hogy meglássam Az Úrnak felséges dicsőségét, :/: És ő szent templomát látogathassam, Mely tisztességére építettett. Mert engem hajlékába takarít Én háborúságimnak idein, És elrejt engem rejtkehelyein, Magas kősziklára felemelít.

4. Mert mind én atyám s anyám elhagy engem, De az Úr kegyesen hozzá vészen. :/: Mutasd meg, Uram, te utadat nékem, Ellenség ellen tarts ösvényedben! Kívánságokra

ellenségimnek Ne adj engemet, mert sokan vannak, Kik ellenem hamisságot szólnak, Hazudnak és erőszakot tesznek.

5. Ha nem hittem volna, hogy még éltemben Jóvoltát az Úrnak meglátandom :/: Az élőknek földén: hát immár régen Odalett volna minden én dolgom. Várjad azért bizonynyal az Urat, Légy víg és bátorságos szívedben, Mert téged megtart a nagy Úr Isten, Csak tőle várjad hát oltalmadat.

Béza T., 1519–1605

A magyar kálvinizmus gyülekezeti énekgyakorlatának kezdettől fogva mindmáig el nem évülő értékű kincse a genfi zsoltár. Szenczi Molnár Albert klasszikus fordításában nemzedékek hosszú sorát tanította imádkozni, táplálta a reményt, erőt adott a túléléshez. Egyszersmind gazdagította, alakította, formálta legnagyobb íróink, költőink szókincsét, nyelvezetét.

A magyar történelem „gyászévtized” néven tartja számon az ellenreformáció idejének letragikusabb, legsötétebb szakaszát. Bottyán János *Hitünk hősei* című könyvében írta le, hogy valamikor 1671 és 1681 között Csepregen együtt ünnepelte a nép vasárnapi istentiszteleten a templomban. A lelkész prédikációjában éppen a várva várt békére nevelte őket, a Hunyadiak kora óta tartó török háborúk végét áhítva: „A nagy Isten szerelméért, a Jézus Krisztus vére hullásáért arra kért minden pápista, lutherista és kálvinista keresztyéneket, hogy félretévén a rettenetes vallásbéli gyűlölséget, kövessük a szent szeretetet és az egymás között való jó békességet. Ha nem egyéb, indítson bennünket erre a mi édes hazánknak, a mi közös szülő anyánknak és nevelő dajkánknak utolsó veszedelmekben forgó sorsa. Ha lehet, a magunk két kezével ne temessük el azt! Ne legyen soha szerencsés az a magyar, aki a hazának közös javát nem szereti és azt tehetsége szerint nem segíti. Azok az emberek se legyenek áldottak, akik a vallásnak különbsége miatt a hazafiak között visszavonást, gyűlölséget, háborúságot szítnak. Ellenben valakik a keresztyéni szeretet regulája szerint járnak, azokon békesség, irgalmasság...” – mondotta.

Eddig jutott el prédikációjában a lelkész, amikor nagyot recscent a templom ajtaja, zsoldosok hada kezdett ömleni rajta, üvöltözéstől repedeztek az ablakok. Rárontottak a hívekre. Széttörték a padok, káromkodások, imák és ordítások összekeveredtek egy szempillantás alatt. Könny és vér egyszerre ömlött. S egy fertály óra pergése alatt az egész templomi gyülekezetet levágták – a törökök elleni harcra toborzott habsburgi katonák.

Aztán a haldoklók hörgése is elcsitult. Azt, hogy az áldozatok egy óraütéssel előbb istentiszteletre gyülekeztek egybe, semmi nem jelezte már, csak a számrakó táblán két fehér szám: 27. zsoltár, 2. vers.

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Fazekas Zsolt
Kolozsvár

Lehetnek-e barátaim a szüleim?

II. rész

Alapige: Fil 6,1–4

Miután megismertük, hogy Isten rendelése a mindenkori gyermekek számára az engedelmesség, most a gyermek-szülő viszonyban a szülők szerepéről, feladatairól beszélünk az Ige alapján. Ha a fiatalok megismerik Istennek a szülők számára előírt rendelését, akkor talán többet tehetnének azért, hogy a családon belüli úgynevezett generációs problémák ne legyenek valódi problémák. Ugyanakkor felelősségük tudatában és feladataik ismeretével készülhetnek arra a csodálatos szolgálatra, amelyet majd szülőkként kell végezniük gyermekeik között.

Pál apostol a következőket írja az efézusi szülőknek: „Ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek azokat az Úr tanítása és intése szerint.” Az apostol tehát Isten rendjét a szülők számára három alapvető irányelvben foglalja össze: szeretet, fegyelem és tanítás. A szülői felelősségnek ezt az egyszerű foglalatát magában Istenben találjuk kiabrázolván.

1. Tanítás

A szülő gyermekét már születése pillanatától kezdve tanítja. Megtanítja a legegyszerűbb dolgokra, majd később mindarra, amit szükségesnek gondol a gyermeke számára, hogy az boldog és sikeres ember lehessen. Minden szülő vigyázzon arra, hogy gyermekében ne a saját kívánságainak, elképzeléseinek, álmainak, sikerének a megvalósulását keresse és ne ennek elérésére oktassa-nevelje gyermekét.

A gyermeknevelésben igen sokat segít a hasznos munka, hiszen az engedelmisséget a gyermek leginkább a munkából tanulja meg. A nevelés területén a szülő a legnagyobb eredményeket saját életének példájával érheti el. Isten előtti őszinte, tiszta és szorgalmas életével gyermekét is ehhez hasonló életre tanítja és szoktatja.

Feladat: beszélgessenek arról, hogy a nevelésben szükségesek-e a gyermek számára rögzített szabályok? Mi az oka annak, hogy minden gyermek (ifjú) lázad a családon belüli előírások, szabályok ellen? Rosszak a szabályok? Elavult a szülők nevelési/oktatási módszere? Hogyan nevelnék saját gyermekeiket?

2. Fegyelmezés

A keresztyén szülőnek határozottan tudnia kell: Isten ráhelyezte gyermeke nevelésének a felelősségét. Ha gyermekét úgy neveli, hogy az megfeleljen Isten Igéjének, akkor velük lesz és megáldja őket. Ellenkező esetben Isten haragját vonja magára. (Isten megbüntette Éli főpapot és családját, mert nem fegyelmezte fiait.)

A Szentírás szerint az apa felelős a gyermekek fegyelmezéséért. Az anya ebben segítőtársa a férjének. A helyes fegyelmezés a nevelés mankója, a szeretet megnyilvánulásának egyik módja.

Feladat: A Péld 13,24 segítségével beszéljenek arról, hogy a fegyelmezés bibliai útja egyértelműen a vessző. A vessző a fegyelmezés első vagy pedig végső lépése? A

vesszővel való fegyelmezés elősegíti-e, vagy pedig gyengíti a szülői tekintélyt? Van-e a vesszőnek alternatívája a fegyelmezésben?

3. Szeretet

Amilyen szükséges a szülői házban az atyai fenyítés, éppen úgy szükséges az öröm is. A szülői szigor és következetesség mellett fontos, hogy az atyai ház a gyermek számára valóságos otthon, a boldogság színhelye és egész életének legkedvesebb emléke legyen. Ehhez az szükséges, hogy a gyermek már életének első pillanatától érezze szüleinek a szeretetét. A csecsemő gyöngédségre vágyik, a nagyobb gyermek már biztonságot, békességet kíván. A szülőnek pedig mindenkor kell hogy legyen ideje gyermeke számára. Ha emellett humora is van, akkor még gazdagabb a család.

Feladat: Indokolják meg, miért értékesebb, ha a szülő zsebpénz helyett idejével ajándékozza meg gyermekét? Beszéljenek olyan élményeikről, amikor a szülők vagy gyermekek humora oldotta fel a családon belüli feszültséget. Beszéljenek arról, hogy milyen szerepe van a családban a közös igeolvasásnak, imádságnak, istentiszteleten való részvételnek, cselekvő hitéletnek.

A szülők feladata oktatni, nevelni és szeretni gyermekeiket. Ha mindezt felelősen, Isten Igéjének útmutatása szerint teszik, akkor Isten áldása száll a gyermekek életére: áldásul növekednek fel mások számára és Isten dicsőségére.

Nőszövetségi bibliára

Vecsery János

A keresztyén család

Alapige: János 2,1–12

A házasság és rokonság által összetartott személyek köre a család. Ősi mintája törzsnek, népnek és államnak. A Biblia tanítása szerint isteni eredetű.

A legfontosabb egyházi és nemzeti feladat, hogy a család keresztyén legyen. Valamikor a keresztyénség mentette ki a családi életet abból a szörnyű állapotból, amelyben a pogányság tartotta; ma a családi életnek kell kimentenie a keresztyénséget abból a veszedelemből, amellyel a modern pogányság fenyeget egyházat és nemzetet. Tudjuk, hogy a régi, pogány világban a családfő korlátlan ura volt családjának: gyermekét megölhette, feleségét rabszolgasorsban tarthatta. Ennek a szörnyű állapotnak Jézus szava vetett véget.

Jézus első útja a családba vezetett. Nem a hatalmasokhoz, gazdagokhoz és bölcsekhez ment legelőbb, hanem elment egy galileai ifjú pár menyegzőjére. Mi a tanulság ebből? Az, hogy a család útjának is mindenekelőtt Jézushoz kell vezetnie. Régente a családfő egyben papja is volt családjának. Ez a legmagasztosabb tiszte ma is minden édesapának: legyen papja családjának, aki Istentől rábízott kis seregét ujjongó örömmel és hálaadással vezeti az Isten házáig! – Az édesanya skandináv nyelven kenyéradót jelent. Jelentse ezt magyar nyelven is. Aki nemcsak a mindennapi kenyeret nyújtja övéinek, hanem az életnek kenyerét: Jézust is. Így lesz minden édesanya áldott az asszonyok között. – Jézus szava az első hang a világtörténelemben, amely a gyermekekhez fordul: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket.” A gyermeket Jézushoz vinni a legszentebb családi feladat. A gyermek lelke még töretlen talaj. Még nem szántotta fel az élet ekéje: a gond és a bánat. A szülőktől függ, hogy kinek a számára művelik meg: Jézus magvetésének-é, vagy a Sátánának. A gyermeki élet ígéret földje. Benne van egy nemes élet kibontakozásának lehetősége. A szülők kötelessége, hogy egy lángot az égig növeljenek.

A gyermek lelke hárfá, melyben zsolnárok szunnyadnak. A gyermek lelke Veronika-kendő; a szülőktől függ, hogy kirajzolódik-e rajta Krisztus arca. A születés mindig ünnepe a nemzetnek is, mert egy ütemmel ismét erősebb lesz a magyar szívek verése. A születés a legáldottabb titok, amelyben tovaszövődik család, nemzet és egyház élete. Feladata családnak, nemzetnek és egyháznak, hogy minden e világban megdobbanó új szív templommá legyen. Egy japán közmondás szerint „nemcsak Istenhez, hanem a munkához és a kardhoz is csak tiszta szívvel szabad közeledni”, mennyivel inkább a gyermekekhez?! „Aki pedig megbotránkozott egyet is e kicsinyek közül, akik énbennem hisznek – mondja Jézus –, jobb annak, hogy malomkővet kössenek a nyakára és a tenger mélységébe vessék” (Mt 18,6). Kik tanítják meg a gyermekeket káromkodni?! A konfirmáció órák mondja az egyik kisfiú: „Én egy felnőttől hallottam, hogy nincs Isten.” S mit hallott otthon? Imára kulcsoltatta-e a gyermeke kezét az édesapa, édesanya csak egyszer is: „Kis kacsóid összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem...” A háború idején egy katona írta haza a frontról az édesanyjának: „Valamit, kedves anyám, meg kell kérdeznem tőled itt, ahol az örökkévalósággal állok szemben. Jól tudom, hogy egy gyermeknek sincs joga anyját számadásra vonni. Nekem sem szabad, nem is akarom. De meg kell kérdeznem tőled, édes kedves anyám, hogy te, aki annyi szépre és jóra tanítottál, akinek köszönhetem, hogy becsületes ember vált belőlem: miért nem tanítottál meg imádkozni?! Itt kinn a harctéren találkoztam csak az élő Istennel. Miért csak itt? Ha el esem, az én Uram Jézus Krisztus békességében halok meg. De anyám, kedves egyetlen anyám, viszontlátjuk-e egymást az örökkévalóságban?...” Mondjunk-e még többet? Megrendülve némulunk el az életnek e megrázó intése előtt. És csak ismételni tudjuk a parancsszerű tanulságot: A család útjának Jézushoz kell vezetnie!

Miért van ma a családokban annyi meghasonlás, viszály, állandó békétlenség? Mert a családi kör száműzte Jézus szellemét. Ha azt akarjuk, hogy helyreálljon a régi, boldog családi élet – legyen minden család imáiban állandóan meghívott vendég Jézus. Miért ment el egykor a galileai jegyespár esküvőjére? Mert „meghívaték oda” – ezt mondja az Ige. Miért történhetett csoda a galileai menyegzőn? Mert Jézus volt jelen. Amely család minden egyes tagjában eleget tesz Jézus parancsainak, az a család csendes és boldog életet él, mert éppen azáltal mutatják meg, hogy ők Jézus tanítványai, hogy szeretik egymást. A boldogság kék madara ma sem található meg máshol, csak a családi élet békéjében. Az ősi titkok, ami átmelegíti a szívünket, a családi élet. A csoda, amely a vizet is borrá változtatja s a gyűlöletet szeretetté, a bánatot boldogsággá: a Jézus jelenléte. Ámen.

Esketési prédikáció

Sípos Károly

Istennel együtt vándorolva

Alapige: Zsoltárok 115,2

Tele van a mi életünk Isten csodálatos hatalmának világos jeleivel.

Most csak a házasságra gondolok, amelyet Isten szerzett és szerez ma is úgy, hogy egy férfit és egy nőt, akik több-kevesebb idővel azelőtt nem is tudtak egymás létezéséről, elindít egymás felé, vágyat ébreszt szívükben egymás iránt, és sokszor súlyosnak látszó akadályok dacára is egyesíti őket a házasságban.

Ez az Isten keze által ébresztett vágy a lélek mélyéről fakad, onnan, ahol a forrása van minden nagy, nemes érzelemnek, így az istenfélelemnek is.

Szerelemnek nevezzük azt a szeretetté mélyülő, a házasság biztos alapját alkotó érzést, amelyik egybefűz egy férfit és egy nőt. Az egymáshoz vonzódott lelkek azonban már előbb is rokon vonásokat hordoznak magukban.

Ti már gyermekkorotok óta szívetek mélyén hordoztatok mint rokon vonást az istenfélelmet. Lelketek összhangjának s mai napon történt egybeölelkezésének ez az alapja és kiindulópontja. Azt az istenfélelmet értjük, amelyik szeretetben és engedelmes-ségben nyilvánul, amelyik minden bölcsességnek kezdete.

Istenfélő ember az életet, így a házáséletet is Isten akaratának és ajándékának tekinti. Így rá nézve házasságban élni nem más, mint Isten akaratát a házáséletben teljesíteni.

Istenfélő emberek között nem lehet kérdés, ki szolgálja ki a házáséletben a másikat, mert mindketten Istennek szolgálnak, többet, hívebben, mint azelőtt, mert egymást segítve és támogatva szolgálnak. Az sem lehet vita tárgya, hogy melyik ad többet a másiknak, mert mindketten hálásan érzik, hogy Istentől egyik a másikban többet, nagyobbbat, drágábbat kapott, mint ahogy érdemelte.

Ti, akik féltitek az Urat, éltetek fontos fordulójához értetek ma. Isten, aki eddig is vezetett, megmutatta a további utat.

Az életforduló, a változás emberi szemmel nézve mindig bizonyos aggodalommal jár, azért ebben a lelkiállapotban nagy áldás, hogy szól hozzátok az Ige: Ti, akik féltitek az Urat, az Úrban bízatok!

Isten mindenkinek atyja, de az Ige kiemeli, hogy ilyenek segítsége és pajzsa az Úr, mint ti vagytok, akik féltitek őt.

Segítségre szükségetek lesz, mert minden nap fogyasztja erőnket, de akik az Úrban bíznak, azoknak erejük megújul. Azért mindenek felett az Úrban bízatok, és csak azután vegyétek igénybe a magatok erejét, emberek jóakarátát.

Akik félik az Urat, azoknak pajzsa, vagyis oltalma az Úr.

Oltalomra is szükségetek lesz. A világgal, az emberekkel, sokszor önmagunkkal szemben oltalomra van szükségünk. Isten a mi pajzsunk.

Azzal a boldog reménységgel, tiszta örömmel és szent komolysággal induljatok a házásélet útján, testvéreim, hogy Isten vezetett egymáshoz, ő mutatta fel ezt az utat mint egyetlen lehetőséget, ő tett a mai naptól kezdve egymásért felelőssé. Lámpást ad kezeitekbe. Az Ige fényénél és vezetése mellett járjatok, egymás kezét és Isten kezét fogva és soha el nem bocsátva induljatok, nem felejtván az égi üzenetet: akik az Urat féltitek, az Úrban bízatok, mert az ilyenek segítsége és pajzsa ő. Ámen.

Temetési prédikáció

Ötvös József
Marosvásárhely-Cserealja

„Mi az igazság?”

Alapige: János 18,37b.38a

Ahol az igazságot keresik, ott mindig feszültség van, mert az igazság a helyzetek nagy többségében szubjektív, vagyis a jól előadott, meggyőző bizonyíték felé hajlik. Csakhogy a mélyben nem ilyen egyszerű. Ennek a titokzatos feszültségnek egyik örök példája az a bibliai párbeszéd, amelyet közel kétezer éve ismernek és idéznek. De azóta is úgy állunk előtte, mint Pilátus, a római helytartó: mi is az igazság?

Igy vagy úgy, minden ember keresi az igazságot, a saját igazságát. Ha téved, legfeljebb azt mondja: tévedtem. De vannak felelős emberek, akiket odaállít az Élet nagy Ura, és nekik maradéktalanul meg kell keresniük, mi az igazság. Akkor ott nem lehet csak úgy felelőtlenül szólni: tévedtem, mert életek szabadulhatnak fel a súlyos vádak alól és életek mehetnek tönkre a „részrehajló igazságok” miatt.

Az emberi igazság bizony sokszor részrehajló, de van egy örök és megdönthetetlen igazság, amihez időnként hozzá kell mérni az emberit. Ez az örök és változhatatlan Igazság mondja ki: én vagyok az út, az igazság és az élet.

Itt a mai Igében ez az örök mérték így részleteződik: „azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról: mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra”. Ebből az evangéliumi versből három kép, jellemzés elevenedik meg – ismereteim szerint – elhunyt testvérünk életéből.

Az első kép így hangzik: „hogy bizonyosságot tegyek az igazságról”. Szerettei fogalmazták meg így: szinte rögeszméje volt, hogy nem engedett az igazságból. Ez pedig nem csak hivatás és szolgálat volt egy ügyvédnél, hanem tartás és hit, felfogás és kiállás. Így lett érték az igazság és annak keresése világi vagy egyházi szolgálatban és egész életében.

A második kép: „aki az igazságból való, hallgat az én szavamra”. Azt kereste mindig és mindenütt, hogy a krisztusi erkölcs, a keresztyén nevelés miképpen látszik meg ebben a mai világban. Bibliaórákon úgy „fordította le” az Ige szavait a mai, hétköznapi élet érthető nyelvére, hogy mi látszik és mi hallatszik ebből az evangéliumi vagy prófétai tanításból a most felnövekvő fiatalok tetteiben és szavaiban. Igaza volt, mert csak ott látszik az egyházi munka értelme és ereje, ahol ez a munka életeteket képes átformálni. Ha a mindig kritikus ifjakat is meg tudja nyerni, akkor van igazi létjogosultsága ennek a munkának.

A harmadik kép ott fogalmazódik meg, ahol Jézus beleszól az életébe és azt mondja: „azért születtem és azért jöttem a világba” Vagyis az Igazság azért született meg Betlehemben, hogy a halál után is legyen élet. Mi tudjuk, ő úgy állt ez előtt a tény előtt, mint Tamás, a kételkedő tanítvány, aki azt mondta: csak akkor hiszem el, ha kézzel érinthetem a sebek helyét. Pár nap múlva Jézus megáll Tamás előtt, és a kételkedő tanítvány így kiált fel: „én Uram és én Istenem!” Nyolcvanegy év után ott áll most szemtől szemben a nagy Igazság, a világ egyetlen Igazsága előtt, és hiszem, így kiált fel, mint egykor az a Tamás: én Uram és én Istenem!

Lehet, hogy már közhelynek számít, de mégis el kell mondanom: ez a nemzedék sorában, vállalásában és életében hordozta a történelmet. Azok a történelmi és földrajzi nevek, ahol élt és munkálkodott, mutatják a huszadik század sorsfordulásait. Még az

Osztrák–Magyar Monarchiában született. Iskoláit az erdélyi történelmi múlt nagy helységeiben végzi: Nagenyeden a református kollégiumot és Kolozsváron az egykori Ferenc József Tudományegyetem jogi karát. A marosnagy-laki lelképásztori család hivatástudata, a nagyenyedi kollégiumi nevelés és a kolozsvári egyetem útravalója egész életét meghatározta. Így a három Koncz fiú közül egyik sem akart elmenni Erdélyből. Ők úgy voltak és maradtak erdélyiek, hogy vállalták a teljes sorsközösséget ennek a tájnak az embereivel.

Azt is mondták, hogy az övök áldozatnemzedék volt. Vagy félreállították, vagy elfelejtették. Lehet, hogy volt félreállítás, de nem felejtették el és nem felejtjük el. Amikor ötvenéves volt a Székely Színház, személyre szóló meghívót küldtek neki mint egykori jogtanácsosnak. És amikor betöltötte a nyolcvan évet, Szegeden gyémántoklevéllel tüntették ki.

Dr. Koncz Ferenc egyháztagról pedig azt tudjuk, hogy sok helyen ott volt rövidebb-hosszabb ideig. Először a „rövidebb időt” nézzük meg. Csak azt vállalta el, amit meg is tudott tenni, azért voltak életében rövidebb idők. Tizenegy évvel ezelőtt, a gyülekezet alakulásánál és indulásánál, távollétében őt választották meg a Cserealja első főgondnokának. Volt igazságérzete és bátorsága azt mondani, hogy az építéshez fiatalabb főgondnok kell. Egy ideig az Erdélyi Egyházkerület világi főjegyzője volt, az Igazgatótanács tagja, zsinati tag, és volt igazságérzete meg bátorsága azt írni egy levélben – ami különben kordokumentumként megvan –, hogy nem látom helyesnek a '89-es fordulat fellobbanásos döntését az egyházban.

Hosszabb ideig, úgy negyven évig volt a Marosi Egyházmegye jogtanácsosa, és próbálta visszaperelni az egyház részére azt, amit még lehetett. Ez is egy nemzedék érzése és magatartása volt: megtartani, ami még a miénk, amit ránk bízta és ránk hagyta az elődök. A helikoni közösség egyik vezéregyénisége és kerületünk egykori főgondnoka, Bánffy Miklós fogalmazta meg még a húszas években, hogy a mi dolgunk itt megtartani, amit atyáink ránk hagytak. Ő is ezt képviselte negyven éven át egyházmegyei jogtanácsosként. Hosszabb ideig volt presbiter. Úgy hozzátartozott az előjáró-presbiter tiszthoz, hogy amikor koránál fogva már nem lehetett presbiter, akkor is mindig ott volt a presbiteri bibliaórákon, és így is örökös, tiszteletbeli presbiterünk maradt.

Szól az Ige, Jézus szava: „aki az igazságból való, hallgat az én szavamra”. Úgy megszoktuk, hogy vasárnap délelőtt mindig ott ült a templompadban és hallgatta az ő szavát. Ez annyira megszokott volt, hogy ha nem jött el véletlenül, azonnal észrevettük. Ez jelenti igazán az odatartozást, amikor azonnal észreveszik a „hiányzást”.

Pilátus kérdése forr bennünk: „Mi az igazság?” Egyik oldalon nyolcvanegy és fél év, a helytállás, az igazságkeresés, a szép családi élet ötvennégy éve. Másik oldalon a ki nem mondott és mégis kimondott válasz: „azért születtem és azért jöttem a világba”, hogy az Igazság győzzön. Így most is a krisztusi igazság győzelme ad vigasztalást. Ámen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 1998. június 20-án, dr. Koncz Ferenc temetésén.)

Szórványvasárnapra

Mentem a jegenyék alatt,
mellettem szekérpor szaladt.
Lépkedtem sárban, pocsolyában,
csillogó esők dús fátylában
– kátyúkon, buktatókon által
vidáman szól számból a vágy-dal,
a kedvenc nótám füttyörésem,
lassan ballagok a sötétben,
s mint úri hintók nagyapámat:
autók sárral megdobálnak.
Lenéznek reám vigyorogva:
ki ez, ki a sarat tapodja?

Győzi a sarat, aki tapossa.
Fölnéz közben a csillagokra,
ő a győztes. A távolságot
közelről nézi. A világot
a bandukolók tágították
és ez a szép, jó, kicsi ország
hintót vagy autót cserélhet,
– gyalogosok nélkül nem élhet.
Ő is gyalog járt, a názáreti.
Ma is, aki az Eget szereti,
közelről nézi ezt a földet;
megismeri, mi éltet, ölhet,
igazi hasznát földieknek
átérzik, akik fölfigyelnek.

Kabátom, ingem hogyha sáros,
ha kinevet az egész város,
lelkem akkor is friss és tiszta
s egyszer majd „gyalog” megyek vissza
Gazdámhoz, hogy melléje üljek
megpihenni. Mert azért küldtek
az égiek a föld porába,
zavaros bűnbe, elmúlásba,
hogy égre nézve prédikálják
e föld sok fáradt vándorának.

Szórványvasárnap gondolj arra,
mire is vagy itt elhivatva,
gyalogszerrel az örök élet
egyszer téged is utolérhet.

Ifj. Hörömpő Gergely